

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
DECEMBER ♦ PROSINEC ♦ GRUDZIEŃ 1972 ♦ CENA 1 ZŁ

12.

POZDRAV

ZAVOLÁM POZDRAV VEL'KEJ ZEMI,
VDÝCHNEM HO VETRU SVOJICH HÔR,
JEJ RUDOU ŽIAROU POKRSTENÝ
PÍSAŤ HO ZAČNEM NA MRAMOR

PRE NOVÉ SVETLO, PRE PUŠKINA,
PRE REVOLUČNÝ OKTÓBER,
PRE VEL'KÝ ODKAZ OD LENINA,
PRE ÚDER PRAVDY DO POVIER,

I PRE HRDINOV STALINGRADSKÝCH,
KOVÁČOV NAŠEJ SLOBODY,
PRE VÔĽU VPRED A NIKDY SPIATKY,
KTORÁ I PÚŠTE OBRODÍ...

BDEL TICHÝ DON I KAUCAZ BIELY
I BDELA TAIGA SIBÍRSKA –
PIESEŇ VŠAK TUHLA DO OCELI,
KÝM VÍťazne si zapíska,

ŽALÁROV BRÁNY POOTVÁRA,
SLOBODU PÚšťA ZAVRETÚ,
VYKOPNE SPEV JEJ OTROKÁRA,
OBÍDE CELÚ PLANÉTU...

ZASPIEVAM POZDRAV TEJTO ZEMI,
DÁVAM HO ŠUMU SVOJICH HÔR –
IEJ PIESŇOU PRAVDY PREBUDENÝ
VKLADÁM HO DO SŕDC, NA MRAMOR.

ANDREJ PLÁVKA

ZJEDNOTME ÚSILIE PRACUJÚCICH

Tri pracovité dni rokovali mandatári jedenástich miliónov poľských odborárov na VII. kongrese odborov, ktorý sa konal minulý mesiac vo Varšave. Boli to rokovania neobyčajne obsažné, ako snad na žiadnom inom kongrese odborov. Diskusie sa zúčastnilo viac ako 400 delegátov a prehovorili aj mnohí predstavitelia odborov zo zahraničia. Boli schválené dôležité uznesenia, ktoré určujú úlohu odborového hnutia a vytyčujú program činnosti odborov na najbližšie roky. Kongres zvolil novú Ústrednú radu odborov. Za predsedu bol opäť zvolený súdruh Władysław Kruczek. Priame spravodajské relácie a komentáre prinášali rozhlas, televízia a denná tlač. Dnes sa však chceme vrátiť k prejavu prvého tajomníka ÚV PZRS Edwarda Giegerka, v ktorom veľa miesta venoval racionálnemu využívaniu našich zásob a možností.

Edward Giegerk o.i. povedal:

„Často sa používal zvrat, že štát „dáva“ na ten alebo onen cieľ také alebo onaké prostriedky. Nie je to presné. Štát môže iba uskutočniť, v súhlase so záujmami národa a zásadami spoločenskej spravodlivosti racionálne rozdelenie národného dochodu, ktorý bol vypracovaný. Štát môže a je to jeho povinnosť, starať sa o to, aby investovaná časť národného dochodu zväčšovala a modernizovala výrobnú základňu a spotrebňá časť optimálne zlepšovala život pracujúcich. Avšak štát nemôže podeliť nič viac, iba to, čo bolo vypracované.“

Táto konštatócia nie je dôležitá iba preto, že bola vyslovená aby pripomienúť zrejmu pravdu, že v našej krajine neexistuje deľba na tých, ktorí „dávajú“ a na tých, ktorí „berú“, tak isto ako neexistuje deľba „oni“ a „my“. Je tu totiž oveľa dôležitejší problém: súvislosť medzi vlastnou svedomitou prácou a osobným blahobytom, medzi angažovanosťou a obetavosťou a právom na zaslúženú spokojnosť a uznanie.

V dnešnom Poľsku toto vedomie má mimoriadne dôležitý význam. Tempo rozvoja obsiahnuté v plánoch spoločno-hospodárskeho rozvoja sa nemôže opierať iba o direktív "zhora", teda najvyšších orgánov štátnej moci, o nariadenia a oběžníky, o dispozícii dávané na spinenie. Takéto konanie by nemalo vyhliadky na úspech. A práve preto už niekoľko mesiacov sme vsetci svedkami fažkého procesu zapájania do hospodárenia krajín miliúnov občanov.

Ked' je teda samozrejme, že iba to, čo vypracuje me, môže byť medzi nás rozdelené, tak nesporne je aj to, že hlavným problémom je dnes boj s marnotrasnosťou, podceňovaním spoločenskej práce, mazanosťou a neporiadkom. V tom istom prejave, ktorý sme už na začiatku citovali, prvý tajomník ÚV PZRS hovoril o znepokojujivých rozmezoch absencie, čo v značnej miere treba pripisať nadužívaniu výhod vyplývajúcich z nedávneho rozšírenia nemocenského poistenia pracovníkov socialistického sektora. A je to iba časť tohto dôležitého problému.

V tej istej skupine môžeme predsa najst bez žiadnych fažkostí desiatky, ba stovky všeobecne známych príkladov mrchania našim úsilím a našimi potenciálnymi možnosťami. Nepočujeme vari príliš často o „modrých pondelkoch“, o organizačných nepriadiach v podnikoch, o šrotovaní strojov a zariadení, ktoré ešte možno používať, o rodinkárstve a ľahkomyseľnom nakladaní spoločenskými fondami? Vari sa nestretávame ešte so zle pracujúcou obchodnou sieťou na viedieku, nedokonalými službami obyvateľstvu, so zle hospodáriacimi rolníckymi krúžkami, s oneskorenou prípravou polnohospodárskeho náradia atď., atď? Novinári často o tom pišu, preto nie je nutné dlhšie sa nad tým pozastavovať.

Netreba mať príliš bohatú obrazotvornosť, aby dojst k záveru, že dokonca najlepšie a najspravidlnejšie rozdelené prostriedky môžu byť zmrnené, môžu byť vydané takým spôsobom, že ich výsledky budú mizivé. Štát, ústredné orgány štátnej moci — o čom práve hovoril Edwad Giegerk — ustanújú sice základné smery rozdeľenia národného dochodu, ale praktická realizácia týchto úloh sa uskutočňuje na nižšom stupni a práve tam je táto etapa, ktorá rozhoduje o úspechu alebo porážke. Ziaľ ešte príliš často možno hovoriť o neplnom využívaní pridelených prostriedkov.

S uspokojením pozerame na dynamiku, ktorá charakterizuje uplynulé dva roky. To, čo už je dosiahnuté, bolo dosiahnuté lepšou, efektívnejšou prácou. Nikto nám to „nedal“. Ale zároveň si uvedomujeme, že keď chceme uspokojiť naše potreby, musíme kráčať ešte rýchlejšie, a oveľa lepšie využívať možnosti a rezervy. Predseda od toho závisí nielen rozvoj krajiny, ale aj blahobyt nás všetkých.

OPRAVA

Naposledy u nás šarapatí tlačiarenský škriatok. V 11. čísle Života na 11. strane sme mylne uviedli, že kr. Eugén Kott dostal odznak Za zásluhy o Krakovskú zem. Zatial však E. Kott dostal medailu Za zásluhy pre KSCaS, čo sme na inom mieste správne uviedli.

Omlúvame sa krajanovi Eugénovi Kottovi, ako aj našim čitateľom.

Redakcia Života

30. prosince uplyne padesát let od proklamování Sovětského svazu. Výročí vzniku SSSR, prvního socialistického státu na světě, je oslavováno všemi komunistickými a dělnickými stranami celého světa. V našem socialistickém táboře oslavujeme toto výročí mimořádně slavnostně manifestujíce jednotu a třídní solidaritu s SSSR, který je zárukou míru a bezpečnosti národu.

Již v lednu roku 1918 V. I. Lenin řekl: „...Jsem hluoce přesvědčen, že kolem revolučního Ruska se budou stále více seskupovat různé jednotlivé federace svobodných národů. Zcela dobrovolně, bez lží a železa bude tato federace vznikat a bude pevná. Nejlepší zárukou její pevnosti budou ta práva, to státní zřízení, které tvoříme.“

Leninská politika KSSS a vytrvalé úsilí sovětského lidu způsobily, že Leninova slova se stala nevyvratitelnou skutečností. SSSR je dnes mohutným socialistickým státem s velkou mezinárodní autoritou, je vedoucí silou v boji za svobodu, mír a socialismus.

XXIV. sjezd KSSS prohlásil ve svém usnesení: „Musíme dále neustále uplatňovat leninský směr vedoucí k upevnování Svazu sovětských socialistických republik, majice na zřeteli společné zájmy sovětského státu s přihlédnutím k podmínek rozvoje každé republiky, která je jeho součástí, směřujíce důsledně k dašimu rozkvetu všech socialistických národů a jejich postupnému sblížení“.

U PŘÍLEŽITOSTI PADESÁTÉHO VÝROČÍ VZNIKU SSSR VŠICHNI PŘEJEME SOVĚTSKÝM SOUDRUHŮM DALŠÍ ÚSPĚCHY PŘI VÝSTAVBĚ KOMUNISMU K DOBRU BRATRSKÉHO SOVĚTSKÉHO NÁRODA I CELÉHO POKROKOVÉHO LIDSTVA.

V konferenčnej budove Dipoli na predmestí Helsinské sa začali mnohosťstranné pripravné konzultácie o zvolení konference o európskej bezpečnosti a spolupráci. Terajšie konzultácie sa zúčastňujú 34 vývyslancov z európskych štátov, ako aj zo Spojených štátov a Kanady. Reprezentované sú všetky európske krajiny aj so San Marinom, Monakom, Lichtenštejnskom, Maltoou, Cyprom, Tureckom, oboma nemeckými štátmi a Vatikánom. Konzultácie sa odmiertili zúčastníť iba Albánsko a Andorra. Poľsko reprezentuje vývyslanec PER v Helsinkach Adam Willmann. Konzultácie majú tajný charakter a predsedá im finský štátnej tajomník. Všetky socialistické krajiny sa zhodujú v tom, že všetky problémy teda

aj procedurálne mají byť riešené na základe jednohlasnosti. Na budúce konferencie jednotlivé štáty budú reprezentovať ministri zahraničných vecí.

čania PER (menej ako 29 ročník) tvoria dnes 52 percent obyvateľstva Poľska.

Sestdňové tajné americko-vietnamské rozhovory, ktoré sa konali v Paríži, neprinesli zatiaľ konečnú dohodu o texte mierovej zmluvy medzi USA a VDR.

Generálny tajomník OSN Kurt Waldheim priznal NDR status pozorovateľa v tejto organizácii. NDR má takisto status už od roku 1952.

Tesne pred Vianocami podpíšu zmluvu o základoch vzájomných vzťahov medzi NSR a NRD. Hned' potom západoeuropské štáty oficiálne uznajú NDR.

Leonid Brežnev bol na oficiálnej návštive v Maďarsku.

Rokovalo 7. plénum ÚV PZRS vnované otázkam mládeže. Mladí ob-

čania PER (menej ako 29 ročník) tvoria dnes 52 percent obyvateľstva Poľska.

Na pozvanie Matice slovenskej zavítala v týchto dňoch do SSR 34-členná skupina našich krajanov, aktivistov Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku. Delegáciu prijal námestník ministra kultúry SSR Vasil Homola.

Skompletovovali už kádre budúci náčelníkov obecných úradov. Požaduje sa, aby mali vyššie alebo stredné odborné vzdelanie. Budú mať plat vo výške 4 200 zl mesačne. Sú to spravidla mladí ludia.

Od Nového roka budú zavedené valutové knížky, v ktorých sa budú registrovať nákupy devíz na súkromné cesty do všetkých krajín. Zároveň bude platit nová ročná norma prídelu devíz (rovná hodnota 7000 zl na jednu osobu) do všetkých socialistických krajín (okrem Juhoslávie).

PORADY DOPISOVATEĽOV

Tohoročné porady dopisovateľov a spolupracovníkov Života sa konali 11.XI.1972 na Spiši a 12.XI.1972 na Orave. Učastníci si vypočuli prednášku o 50. výročí vzniku federácie ZSSR. Predseda ONV v Novom Targu W. Gawlas odovzdal vyznamenania udelené v Želove, ktorých zoznam sme uviedli v 11. čísle Života.

Redakcia udelila odmeny najlepším dopisovateľom roku 1972. Zlaté pero a 1.000 zl obdržal Ján Kovalík z Dolnej Zubrice, strieborné pero a 750 zl dostal Anton Pivočík z Kacviny.

Učastníci porad živo diskutovali o problematike svojho časopisu, vysoko ocenili jeho obsah a formu, ako aj hovorili o hospodárskych otázkach územia, na ktorom žijú.

PEVNÉ PRIATEĽSTVO

Casopis Widnokregi v novembrovom čísle uverejnil veľmi zaujímavý interview s veľvyslancom ZSSR v Poľsku Stanislavom Pilotovičom, ktorý iste bude zaujímať našich čitateľov. Celý tento interview rozhodli sme sa pretlačiť.

OTÁZKA: Aké refleksie, súdruh veľvyslanec, vzbudzuje vo Vás obdobie uplynulej vojny a bojov, ktorých ste sa aktívne zúčastnili a v ktorých sa utužovalo bratstvo v zbrani poľských a sovietskych vojakov?

ODPOVED: Za 27 rokov, ktoré uplynuli od vojny, v živote našich národov vyrásli nové pokolenia, na celom svete sa uskutočnili obrovské zmeny, nič však nevymaze z pamäti roky druhej svetovej vojny, v ktorej my, dnes už starší ľudia, sme bojovali proti nemeckému fašizmu.

Pre nas, členov Leninského Komso-molu, podobne ako pre celú sovietsku mládež predvojnového obdobia, bolo to odbicie veľkej skúsky, roky ťažkej práce a boja za ideály socializmu. Boli sme hrdí na svoju príslušnosť k prvemu socialistickému štátu, pevne sme kráčali cestou, ktorú vytýčila komunistická strana. City sovietskeho vlastenectva boli prameňom našich smelých činov, našich snáh byť tam, kde bolo najčastejšie. Vedeli sme, že spolu so vznikom fašizmu — hlavného nepriateľa mieru a pokroku, vzniklo nebezpečie vypuknutia druhej svetovej vojny a že skôr alebo neskôr budeme sa mu musieť postaviť tvárou v tvár v otvorenom boji.

Obsadenie Československa vojskami nemeckého fašizmu a vpád hitlerovských vojsk do Poľska boli pre nás mimoriadne dôležitými udalosťami. Nebezpečenstvo ozbrojenej agresie sa priblížilo k hraniciam Sovietskeho zväzu. Napriek tomu, že existoval pakt o neútočení podpísaný vládami ZSSR a Nemecka, naša strana neverila vodcom fašistického Nemecka a pripravovala krajinu k obrane. Keďže som pracoval ako činiteľ Komsomolu v jednom z pohraničných rajónov Bieloruska, videl som na vlastné oči ako upevňovali naše hranice. My, mládež, popri učení a prací, rýchle sme sa učili zaobchádzať so zbraňou a absolvovali sme výcvik podľa programu „Pripravený k práci a obrane.“ Vo svojej politickej práci medzi sovietskym obyvateľstvom, strana a Komsomol vďaka informáciám získaným od priateľov zo samotného Nemecka, Československa a Poľska, demaskovali fašizmus a odhalovali pred verejnoušou barbarstvo hitlerovského režimu na obsadených územiacach.

Ako vieme, poľská buržoázia a jej vlády mali vždy nepriateľský postoj

voči ZSRR, avšak nedokázali úplne vykoreniť vo vedomí poľských pracujúcich pocit triednej solidarity so sovietskym ľudom.

Je pochopiteľné, že sovietski ľudia, vychovaní v duchu proletárskeho internacionálizmu, prejavovali solidaritu s poľským národom, ktorý v septembri roku 1939 sa dostal pod jarmo hitlerovského fašizmu, stali na strane poľských pracujúcich. Vedeli sme, že komunisti, robotnícka trička a všetky vlastenecké sily Poľska nepadnú na kolena pred nepriateľom, ale sa postavia do boja za oslobodenie. Bolo zrejmé aj to, že v prípade útoku hitlerovských vojsk na ZSSR budeme mať v poľskom národe potenciálneho spojence. Ďalší vývin udalostí plne to potvrdil.

Tieto slová snaď vyjadrujú myšlienku trochu schematický, ale verte mi že hovorim o tom, čo sme mysleli vtedy, najmä po júni 1941, keď na území Sovietskeho zväzu od Baltického mora po Čierne more sa rozvinula mohutná bitka Červenej armády proti hitlerovským vojskám.

Pre sovietskych ľudí trvalý historický význam má fakt, že hitlerovské veliteľstvo cez celú vojnu nedokázalo vrhnúť na sovietsko-nemecký front ani jednú poľskú vojenskú formáciu, hoci, ako vieme, z iných krajín ich nebolo málo. Práve tento fakt sa stal pre sovietsku vládu základom pre vyvodenie ďalekosiahných záverov.

Aká len bola naša radosť, keď sme sa dozvedeli o účasti v bitke pri Leningrade prvej poľskej divízie Tadeusza Kościuszka. V tom období bojovali s nami bok po boku v partizánskych jednotkach mnohí poľskí vlastenci. Bol som vtedy jedným z organizátorov komsomolského ilegálneho hnutia a partizánskych bojov v Bielorusku a dobre si pamätam, s akou radosťou sme prijímali do našich jednotiek poľských vlastencov, smelo sme šli spolu s nimi do boja, poznali sme ich vernosť a odvahu vojakov. Roku 1943 v radoch mnohých partizánskych brigád v Bielorusku, na Litve a v Ukrajine bojovali veľké, dobre zorganizované poľské oddiely.

Sovietsky národ bol široko informovaný o pôsobnosti poľských partizánov. Tak teda na fronte a v nepriateľskom zázemí sá v spoločnom boji utužovalo naše bratstvo v zbrani. Nemožno na to zapomenúť, nemožno aj

preto, že na sovietskej zemi v bratských mohylách ležia spolu so sovietskymi vojakmi synovia poľského národa, zase tuna, v Poľsku, spia večným spánkom stásiace sovietskych vojakov.

Spoločný je nás bôl nad stratou najbližších a spoločná radosť z víťazstiev v mierovej práci, z rozkvetu našich socijalistických štátov, zo spájajúceho nás prialstva a bratstva, ktoré pomáha našim náromom zdolávať všetky prekážky vyrástajúce na ceste, akú sme si zvolili.

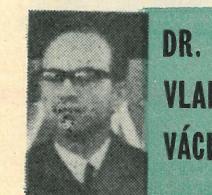
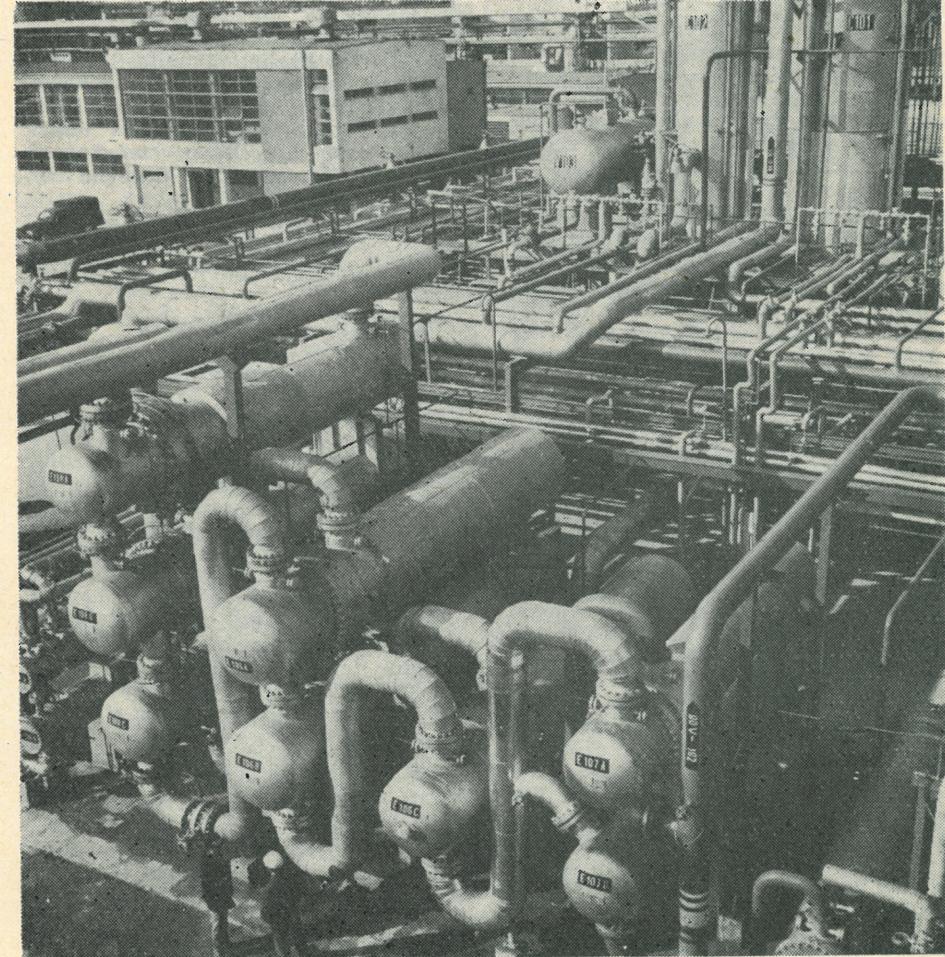
OTÁZKA: Aké sú vaše dojmy o poľskom národe a o dnešnom Poľsku, v ktorom ste ako veľvyslanec Sovietskeho zväzu? Aké sú, podľa Vás, výrečné príklady prialstva, ktoré prejavujú poľskí pracujúci k náromom Sovietskeho zväzu?

ODPOVEĎ: Snaha žiť v prialstve a dobrých susedských vzťahoch, pôsobiť vo všetkom spoločne so sovietskym nárom, so Sovietskym zväzom — také sú moje dojmy o poľskom národe, jeho strane robotníckej triedy, o vedúcich činiteľoch krajiny. Dnes sa to najlepšie prejavuje vo veľkej práci, ktorá medzi masami pracujúcich uskutočňuje stranické a spoločenské organizácie Poľskej Ľudovej republiky v súvislosti s 50. výročím vzniku ZSSR.

Mazowiecké petrochemické závody v Plocku — objekt vybudovaný za spolu-práce odborníkov zo ZSSR. Na snímke: IV. reforming pripravený do prevádzky

POKRAČOVANIE NA STR. 4)

Foto: CAF

DR.
VLADIMÍR
VÁCLAVÍK

DŮLEŽITÝ MEZNÍK V ŘEŠENÍ NÁRODNOSTNÍ OTÁZKY

Pred 50 lety, v historický den 30. prosince 1922, bol vytvorený Svet sovietských socialistických republík. Vytvoreni SSSR bolo víťazstvom proletárskeho socialistického internacionálizmu a leninské národnostní politiky, bylo vyjádrením vůle všech národů a národnosti sovietské země.

Sovietsky stát vznikl ako výsledok Velké říjnové socialistické revoluce v roce 1917. Státní sjednocení sovietských republik znásobilo tak významné výsledky Ríjnové revoluce, která rozbita okovy národnostního útlaku, zúčtovala se starou národnostní nevraživostí a uvolnila půdu pro spolupráci národů.

Velký Říjen se stal mohutným impulzem národně osvobozenecých bojů na celém světě. Jeho heslo o sebeurčení národů se stalo reálnou silou společenského vývoje. Sovětský svaz pak i nadále svou existenci, svým působením i svými zkušenosťmi ovlivňoval jak na Západě, tak i na Východě proces národně osvobozenecích a sociálních revolucí, byl nedílně spjat se světovým osvobozenecím hnutím.

Klasickým příkladem toho je rozpad rakousko-uherské monarchie a vznik samostatného česko-slovenského státu v roce 1918, polského státu a dalších, za necelý rok po Ríjnové revoluci.

„Právo národů na sebeurčení“ — fascinující heslo bouřlivých dnů sedmnáctého roku v Rusku — dalo sílu české a slovenské dělnické třídy postavit

nejen národní, ale i sociální a třídní požadavky a vyjádřit je v historicky nezapomenutelném hesle „Za socialistický národ“, jež bylo nesené v čele velké manifestace 14. října 1918.

Dnes snad již nikdo nepochybuje o tom, že Velká říjnová revoluce sehrála obrovskou úlohu pri vzniku samostatného česko-slovenského státu a výrazně ovlivnila zrození socialismu v Československu. Avšak teprve nástup Hitlera k moci přivedl čs. buržoazii k uznaní Sovětského svazu v roce 1934 a dokonce k podepsání Smlouvy o vzájemné pomoci mezi ČSR a SSSR v květnu 1935, když předtím obdobnou smlouvu se Sovětským svazem podepsala Francie.

Víme dobré, že postavení Československa v Evropě je velmi citlivé a že nosným pilířem naší zahraniční politiky bylo odedávna hledání spolehlivých spojenců. A právě v pohnutých dobách Mnichova v roce 1938, kdy se získal celý nás spojenec systém orientovaný na Západ, se ukázalo, kdo je opravdovým spojencem Československa. Sám tehdejší president Beneš byl nucen přiznat v květnu 1942, že to byl Sovětský svaz, který zůstal Československu věrný do posledního okamžiku.

Byly to přede vším naše historické zkušenosti, které nás vedly k tomu, že jsme dne 12. prosince 1943 uzavřeli Smlouvu o spojenectví, přátelství a poválečné spolupráci se Sovětským svazem a že jsme si jako základní princip vepsali do Košického

Je to obrovská práca. Zreteľne sa v nej prejavuje nielen snaha maximálne rozšíriť vedomostí o Sovietskom zväze, ale aj nadviazal široké osobné a služobné styky.

KSSZ, sovietska vláda a všetci sovietski ľudia robia všetko, aby naše priateľstvo a spolupráca s PLR sa rozvíjali vo všetkých oblastiach ekonomickej a kultúrnej výstavby.

Sovietsky zväz je najväčším obchodným partnerom Poľskej Ľudovej republiky. Celé priemyselné odvetvia a stovky priemyselných závodov v Poľsku vznikli na základe dodávok sovietskych zariadení a surovín. Sovietski odborníci pomáhali uvádzat do prevádzky tieto zariadenia.

Zase Poľsko, ktoré v súčasnosti je rozvinutou priemyselnou krajinou, dodáva do Sovietskeho zväzu priemyselné závody a zariadenia, stroje a výbavu pre potravinársky, chemický a lodný priemysel a pod.

OTÁZKA: Stále širšie sa rozvíjajú vedecké, kultúrne a turistické styky medzi ZSSR a Poľskom prispievajúce k ešte väčšiemu zblíženiu našich národov. Aké sú — podľa Vás, súdruh veľvyslanec — perspektívy ďalšieho rozvoja týchto stykov?

POKRAČOVANIE NA STR. 4)

Foto: CAF

vládního programu, že Československo-sovietská spojenecká smlouva „bude určovať veškerou budoucnosť zahraničné politické pozice našeho státu“.

Nechceme zacházet približ do historie a opakovat dobré známe skutečnosti o tom, že to byla sovietska vláda, ktorá ako první uznala ještě na začiatku druhej svetovej války, že naše republika musí být po válce obnovena v předmnichovských hranicích; že to byl SSSR, kde vznikla naše nová armáda.

V této souvislosti je však nutné zdôrazniť, že to bylo vítězství Sovětské armády nad fašismem v druhej svetovej válce, které bylo hlavním zdrojem naší nové svobody a přechodu k lidové demokratice a socialistické revoluci v našich zemích.

Nejzávažnejším momentom v revolučním myšlenkovém presunu ve vedomí česko-slovenských mas se stala právě trpká zkušenosť z mnichovské zrády, ktorá byla zradou vládnoucí buržoazie, zradou vedoucou k fašistické okupaci Československa a dále skutečnosť, že v boji proti okupantom za obnovenie státní nezávislosti nalezl nás li spolehlivoj oporou ve spojenectví a přátelství se Sovětským svazem. Jeliž tedy v minulosti závislost na západních mocnostech vedla k likvidaci česko-slovenské suverenity, pak přátelství a spojenectví se Sovětským svazem se staly garancí státní suverenity, samostatnosti a svobody našich národů. Je to nejzávažnejší poučení, ktoré vydol česko-slovenský lid z válečné i poválečné historie našeho státu.

DOKONČENIE ZO STR. 3

ODPOVEĎ: S uspokojením konštajeme, že z roka na rok sa rozširuje naša spolupráca aj v oblasti vedy, kultúry a umenia. V posledných rokoch boli dosiahnuté pekné výsledky v spolupráci medzi našimi akadémiami vied a ich vedeckými ústavmi, najmä vo fyzikálno-technickom smere.

Pri príležitosti 25. výročia podpísania medzištátnnej dohody tlač veľa písala o vedeckotechnickej spolupráci medzi našimi krajinami. Podľa nášho spoločného hodnotenia za 25 rokov boli dosiahnuté kolosalné výsledky, z ktorých najväčší význam má zavádzanie výsledkov vedeckotechnických výskumov do praxe vo všetkých najdôležitejších odvetviach národného hospodárstva oboch krajín.

V oblasti vysokých škôl príkladom priamej spolupráce sú kontakty skoro všetkých väčších poľských vysokých škôl so sovietskymi vysokými školami, ktoré predpokladajú vzájomnú koordináciu vedecko-výskumných prác, spoločnu pripravu a publikáciu vedeckých diel. Úspešne prebieha výmena prednášateľov, vedcov a študentov.

V Sovietskom zväze čítajú veľa a radi poľských autorov. Iba minulý rok vydali v našej krajine 75 kníh zo spoločensko-politickej a krásnej literatúry v poľských kníhkupectvách a iných jazykov národov ZSRR. Náklady týchto kníh dosahujú statisíce exemplárov.

Zasa diela sovietskych autorov sa tešia veľkej popularite medzi poľskými čitateľmi. Roku 1971 v porovnaní s predošlým rokom značne stúplu množstvo sovietskej krásnej literatúry v poľských kníhkupectvách a dosiahlo 425,7 tis. exemplárov.

Roku 1972 sa v Sovietskom zväze tešili veľkej popularite Dni poľskej hudby, ktorú počúvali v divadlach a kongresových sienach v Moskve, Leningrade a iných mestách Sovietskeho zväzu. Poľskú hudbu, ktorú vysielal rozhlas a televízia, počúvali prakticky všetci sovietski ľudia. Možno povedať, že diela poľskej klasickej a súčasnej hudby, ako aj poľské pesničky majú trvalé miesto v repertoároch našich operných a estrádnych súborov.

Tento rok veľkemu záujmu sa tešili aj pohostinné vystúpenia v PLR klasikov T. Nikolajevovej a E. Malinina, štátneho choreografického súboru Klasický balet, Ľudového zboru ruského severu, sovietského cirkusu. Verejnosc vysoko hodnotila vystúpenia sólistov Veľkého divadla ZSSR R. Stručkovej a N. Tichonova v baleta Don Kichot, ktorý uviedli na scéne varšavského Operného divadla. Poľská verejnosc veľmi srdečne prijímala sovietske umělecké súbory a jednotlivých umelcov.

S mimoriadnou vďačnosťou prijíma-mé tradičné festivaly súčasnej sovietskej piesne v Poľsku. Finálne koncer-ty v Zelenej Hore znamenajú veľký sviatok našich národov.

Stále širšie sa rozvíjajú kontakty medzi divadelnými súbormi a významnými poľskými a sovietskymi režisérmi. Lodžské operné divadlo uviedlo gruzínsku operu Abessalom a Eteri, Vratislavské divadlo zasa Spartaku. Pri príprave týchto predstavení pomá-hali sovietski režiséri. Prednedávnom

sme v Moskvé vitali vynikajúcich umelcov poľskej scény G. Holoubka a A. Hanuszkiewicza, vo Varšave zasa boli na návšteve Zavadzki, Komissa-rzevskij, Simonov, ktorí vymenili pracovne skúsenosti a načrtli cesty ďal-še aktivizácie spolupráce.

Úspešne pokračuje spolupráca v oblasti kinematografie. Štvordielny historický film Potopa natáčali na území ZSSR v spolupráci s filmovými ateliérmi Bielorúsfilm a ateliérom A. P. Dovženku. V najblížom čase začnú nakrúcať snímky pre sovietsko-poľský film Madam Richterová, venovaný veľkému synovi poľského národa Jaroslawovi Dąbrowskemu. Veľkej popularite v ZSSR sa tešia Dni poľského filmu, ako aj Festivaly sovietskych filmov v Poľsku. V decembri t.r. na plátnach kín v PLR budú premietať tisici film produkcie ZSSR, ktorého slávnostná premiéra sa bude konať v dňoch, keď poľská spoločnosť spolu s národnou Sovietskeho zväzu bude oslavovať 50. výročie ZSSR.

Z roka na rok stúpa turistická vý-mena. Dosahuje už pol milióna osôb z oboch strán. Samozrejme s rozšírovaním patričnej turistickej základne aj tento druh kontaktov sa bude nadálej rozširovať.

Odpovedajúc na otázku, aké sú ďalšie perspektívky rozvoja našej spolupráce v oblasti kultúry a umenia, povedal by som, že podľa mňa sú neobmedzené. Rozhodujúcim činiteľom sú tu nielen tradície a vyskúšané formy spolupráce, ale aj objektívne zákonitosti socialistického zriadenia oboch našich krajín, zákonitosti z ktorých vyplýva nevyhnutnosť obohacovať a zblížovať kultúry socialistických národov, ako aj dosahovať na tomto základe nové úspechy v stváraní nového významného a duševne bohatého človeka.

OTÁZKA: Čo by ste chceli, ako vyslanec Sovietskeho zväzu, povedať poľskej mládeži, čitateľom Widnokręgow?

ODPOVEĎ: Predovšetkým želám poľskej mládeži veľa šťastia, aby jej život ubiehal v mierových podmienkach, aby strážila česť svojej socialistickej vlasti, aby ju vždy spájalo priateľstvo s mládežou mojej krajiny, s mládežou všetkých štátov socialistického spoločenstva a pokrokovou mládežou na všetkých svetadieloch.

Obidve naše strany — KSSZ a PZRS — vychovávajú mládež v duchu pochopenia zmyslu a cieľov života, učia ju vidieť protiklady a triedny boj na medzinárodnej aréne, vstupujú jej odvahu a statocnosť v boji za ideál socialistu a komunizmu. Mládež Sovietskeho zväzu a Poľska odpovedá na túto starostlivosť výtrvalosťou v učení, dobrej prácou, všeobecným podporovaním politiky našich strán.

Leninský Komsomol, celá sovietska mládež si vysoko cení bratské styky, ktoré ju spájajú s poľskými mládežníckymi organizáciami. Zdôrazňujúc toto vidime však, že možnosti ďalšej spolupráce medzi sovietskou a poľskou mládežou nie sú plne využívané. Preto nech nikdy nezhasne snaha mládeže našich krajín po bližšom vzájomnom poznani, po diskutovaní problémov jej podielu na uskutočnení veľkých ideálov našich národov!

Zhovárala sa: W. Wojtygová-Zagórska

Okolie Leningradu je známe ako miesto piatich bývalých cárskych letných sídiel nachádzajúcich sa uprostred krásnych parkov a záhrad. Najstaršia z týchto skvostov architektúry a prírody — Petrodvorec, zvaný aj Peterhof leží nad Fínskym zálivom. Palác stoji na neveľkom pahorku a bol vybudovaný na želanie a podľa plánov Petra I. v rokoch 1714—1715 v slohu ruského baroka. Dvorný kronikár napísal pod dátumom 26. mája 1710 o.i.: „Jeho cisárske veličenstvo rábilo dnes rozhodnutie o mieste budúcej záhrady, ako aj o otázke priečiniek a fontán peterhofskej stavby“.

Práve fontány, ktorých je okolo 1000, sú najväčšou atrakciou Petrodvorca.

Hovoria, že byť v Leningrade a nenavštíviť nedaleký Peterhof je tak, ako byť v Ríme a nevidieť pápeža. Dopravných možností je tu niekoľko. Autom, elektrickým vlakom, autobusom a — asi najpríjemnejšou morskou cestou. Využil som poslednú z uvedených možností. V prístave pri Ermitáži nastupujem spolu s mnohými výletníkmi na vodolet Raketa, a asi o 45 minút „letu“ po hrebienoch vĺn, pristávame v Petrodvoreci. A je na čo pozerať. Ospevovaná básnikmi, známa na celom svete letná rezidencia cárov, miesto početných vojenských prehliadok, má sedem záhrad s celkovým povrchom 800 hektárov, v ktorých je asi 20 väčších a menších palákov a pavilónov, a ako som už povedal, 1000 fontán. Vodu pre ne prepravujú dvoma kanálmi z Ročianskych pahorkov vzdialých 20 km. Fontány sú v prevádzke priemerne 10 hodín denne. Každú sekundu do vzduchu strieká 30 000 litrov vody.

Od peterhovského prístavu vede cesta do Veľkého paláca pozdĺž kanála, ktorého steny sú obložené šedoružovou žulou. Pozdĺž kanála tiahnu sa aleje fontán, ktoré stupňovite stupajú až po samotný palác. V časoch Petra I. do Peterhoffu prichádzali elegantné výletné lode cáravými hostími, ktorí sa týmto kanálom plávili až k samotnej rezidencii... Dnes Petrodvorec je miestom slobodno-nedeleňného odpočinku tisícov obyvateľov Leningradu a vďačným objektom pre filmové kamery a fotografické aparáty turistov z cudziny, ktorých je tu stále viac.

V niektorých palácoch sú dnes rekreačné strediská a sanatória. V samotnom Veľkom paláci je múzeum pamiatok po Petrovi I. a filiálka Ermitáže. Avšak cárskych pamiatok nie je príliš veľa. Tieto muzeálne zbierky sú pováčsine stratili počas druhej svetovej vojny. Jednoducho sa stali koristou nemeckých „zberateľov“. Interiéry Veľkého paláca, v ktorých sa nachádzala vojenská posádka boli úplne zdevastované, lebo v okolitých parkoch fašisti urobili delostrelecké pozície pre ostreľovanie Kronštatu. Mnoho škôd spôsobili aj zúrié frontové boje.

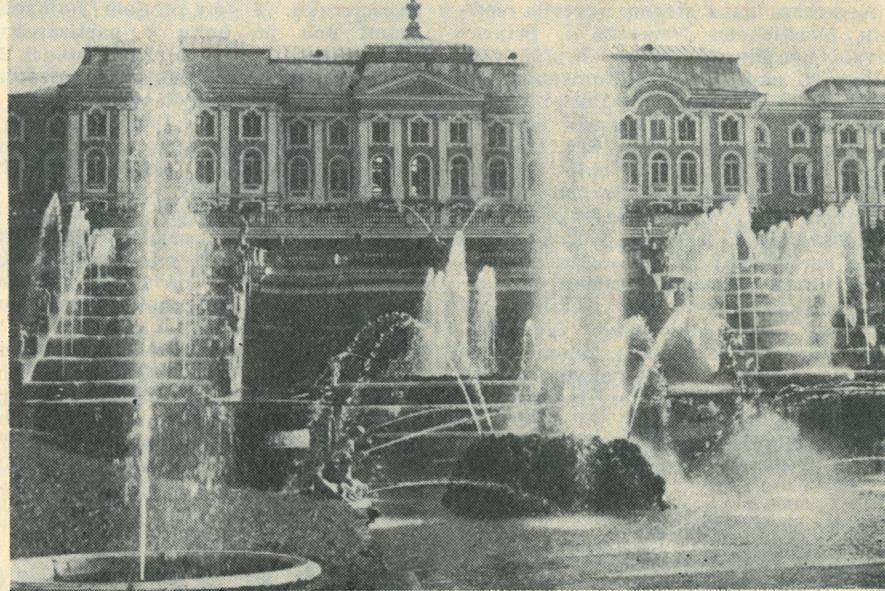
Ale už v januári roku 1944, keď Peterhof osloboďila Červená armáda, pri konservátori začali rekonštrukčné práce, vďaka ktorým o niekoľko rokov Peterhof získal dávny lesk.

Jerzy Wojciecki

PARK TISÍCICH FONTÁN

Mesto Puškin (Cárske selo) pri Leningrade, fontány pred barokovým palácom

Foto: CAF

DULEŽITÝ MEZNÍK V ŘEŠENÍ NARODNOSTNÍ OTÁZKY

(POKRAČOVÁNÍ ZO STR. 3)

Vznik SSSR predstavuje veľký historický mezník ve vývoji sovietskej společnosti, stejně tak, ako v marxisticko-leninském řešení národnostní otázky. Před 50 roky I. všeobecný sjezd sovětů v Moskvě jednomyslně schválil Deklaraci o vytvoreni Svazu sovietských socialistických republik a Smlouvu o vytvoreni SSSR. Cestným předsedou sjezdu sovětů byl zvolen tehdy už těžce nemocný V. I. Lenin, který také byl od samého vzniku sovietského státu až do konce svého života předsedou dělnicko-rolnické vlády.

Svaz sovietských socialistických republik je federací zvláštního typu, který se podstatně liší od federací buržoazních. Jde o federaci socialistického státu, zřízeného na základě dobrovolného sjednocení národů a na zásadě jejich rovnoprávnosti, na zásadě uznání jejich práva na sebeurčení, včetně práva na odtržení.

Přednosti státního zřízení SSSR se ukázaly zrejme v době Velké vlastenecké války. Jak známo, hitlerovci počítali s tím, že se pod prvními údery jejich armád SSSR rozpadne, že mezi národy SSSR začnou rozbroje a to že ulehčí obsazení celé země. Skutečnost však byla jiná. Nikoliv sovětský stát, ale hitlerovský stát se rozpadl.

Vítězství SSSR ve druhé světové válce dokázalo, že ideologie přátelství a bratrství národů, která vládne v zemi sovětů, se ukázala být silnější nežli ideologie rasové nenávisti. Sovětská forma federativního svazu byla nejúčelnější formou pro sebeurčení národů, pro utváření národní státnosti a zároveň i pro jejich internacionální semknutí.

Mezi velkými aktivy Sovětského svazu jsou nejen zkušenosť z rychlého překlenutí velkého zaostalosti v historicky nejkratší době, rychlé odstranění národnostní nenávisti a semknutí národů v jednom mnohonárodním státě, ale i zkušenosť všeobecného ekonomického, sociálního, politického a kulturního rozvoje, který změnil SSSR v jeden z nejmocnějších světových velmoci stojící v pořadí světového vedeckotechnického pokroku.

Federativní státní uspořádání má také ČSSR, kde zásadní podřízenost národnostní otázky otázce třídy, a tedy internacionální, naprosto neznamená sebemenší lhostejnost k politickému řešení vnit-

třních národnostních problémů. ČSSR se řídila leninskými ideami a zkušenosťmi SSSR, kde se forma federace plně osvědčila.

KSC, bratrský český a slovenský národ spolu s dalšími národnostními menšinami, mezi nimiž polská menšina zaujímá významné místo, přistoupili v duchu osvědčených leninských zásad k odstranění chyb minulého období a vybudování v Československé federativním systém. Naprostá politická a státní rovnoprávnost českého a slovenského národa vytvořila nejlepší předpoklady k rychlému vyrovnání hospodářské, společenské a kulturní úrovně jako neoddělitelné součásti mohutného procesu všeobecného rozvoje Československa.

Vytvoření SSSR a jeho rozvoj podstatně ovlivnil též svou politikou boj polské dělnické třídy a osud polského lidu. Lenin neustále udržoval styky s polským dělnickým hnutím a spolu s bolševickou stranou prosazoval právo polského lidu na sebeurčení, přičemž mladá sovětská moc jedním ze svých prvních dekretních zrušila smlouvy o rozdělení Polska, což mělo prvořadý význam pro získání nezávislosti po první světové válce.

Rovněž výsledky druhé světové války rozhodly o dalších osudech lidového Polska a zejména pak o stanovení jeho západních hranic na Odře a Nise. Sovětský stát zde sehrál rozhodující úlohu a nejednou zdůrazňoval souvislost mezi požadavky bezpečnosti Polska s bezpečností ostatních evropských národů.

MOSKVA ROKU 2000

Roku 1935 byl schválen generální plán rekonstrukce Moskvy. Tehdy se také „pohnul“ dům na hlavní moskevské magistrále, na třídě Gorkého, jež byla rozšířena na trojnásobek. Ve třicátých letech se také objevily kouzelné schody na prvních staniciach metra. Byly postaveny nové široké mosty přes řeku Moskvu, kanál Moskva – Volha, byly rekonstruovány staré ulice a byly postaveny nové dálnice.

Splnění plánu z roku 1935 vytvořilo nezbytné podmínky pro další rozvoj města. Do této etapy vstupuje Moskva právě nyní.

Její plocha zůstane přibližně stejná (87 500 hektarů), počet obyvatel se zvýší jen o přirozený přírůstek (dnes žije v Moskvě asi 7 milionů lidí). Do generálního plánu je zahrnuto jak hlavní město, tak i Moskevská oblast. Lesy, které obklopují Moskvu, zabrání jejímu splnění s okolními vesnicemi a městečky. Podniky a závody, které škodí lidskému zdraví a spotřebují mnoho vody a elektrické energie, budou umístěny mimo hlavní město.

Moskva byla stejně jako většina středověkých měst stavěna podle kruhovité struktury s jediným centrem – Kremlom. Kromě tohoto starého centra má být vybudováno ještě sedm center, sedm poměrně samostatných oblastí. Každá oblast bude městem samým pro sebe, se 600 000 až jedním miliónem obyvatel.

Urbanisté totiž došli k názoru, že není možné, aby se velkoměsto rozvíjelo jen s jedním centrem. Lidé chtějí bydlet nedaleko svého zaměstnání a odpočívat a bavit se nedaleko svého bydliště. Už dnes tak mnozí Moskvané žijí. Nová centra budou soustřeďovat jak pracovní činnost, tak společenský i kulturní život.

A co stará Moskva? „Nerozplyne se“ v záplavě výškových budov? Co bude se starými ulicemi a náměstími, s tichými uličkami a zákoutími?

„Moskva musí zůstat Moskvou“, napsal výtvarník Illarion Golycyn, „aby naši pradědečkové, kteří touto krásou vytvořili, ji ještě poznali. Moskva byla vždy různorodá, plná barev a kontrastů a já chci, aby si tyto rysy zachovala.“

Tvůrci generálního plánu chtějí totéž. K starobylé minulosti se zachovali velmi setrně a v projektu starého města jí byla určena zvláštní část. Zachovají se nejen jednotlivé domy, ale i celé ulice a čtvrti starého města. Při stavbě výškových budov se bude dbát na jejich polohu vůči Kremlu. U některých nových staveb bylo pečlivě promyšleno jejich výškové členění, které je pro ruskou architekturu typické. Jeden z nejchoulostivějších problémů moderní výstavby – harmonické sklobení starého a nového – bude úspěšně vyřešen.

Plán stanoví, že všechni Moskvané musí žít v komfortních bytech. V nejbližších pěti letech dostanou občané 120 000 bytů ročně, to znamená, že na 1000 obyvatel připadne 18 bytů. Za

10 až 15 let vzroste obytný fond hlavního města jedenapůlkrát. V roce 2000 připadne na každého člověka 20 metrů čtverečních obytné plochy (dnes 13,5).

Architekti dále rozhodli, že ve středu Moskvy (v okruhu 4,5 km) nesmí být průmyslové podniky. Tady zůstanou jen divadla a kluby, společenské a administrativní budovy. Počet obyvatel v centru se sníží, protože mnozí se přestěhují do nových čtvrtí.

Pro současné město neznamená problém vzdálenost nýbrž doprava, přesněji její rychlosť. Množství aut v ulicích už teď značně vzrostlo. Plán předpokládá, že se počet automobilů v hlavním městě zdesateronásobí. Jak tedy zajistit normální provoz, aby se auto nestalo z dobrého pomocníka přítěží v městském životě? Počítá se s výstavbou čtyř okružních magistrál, jež budou probíhat Moskvou, ale výhrou se centru a budou sloužit jako základní dopravní proudy.

Celková délka magistrál (ve městě) dosáhne 160 km. Na těchto trasách neboudu semafory a všude, kde se budou protinat, budou podjezdy a nadjezdy. Veškerá průjezdní automobilová přeprava půjde po dálnicích mimo město.

Podchody, tunely a mosty umožní lepší provoz na ulicích, zajistí bezpečnost chodců a přispějí ke snížení hlučnosti a znečišťování vzdachu.

Ale i nadále budou většinu Moskvanů převážet veřejné dopravní prostředky – metro, trolejbusy a autobusy a nikoli osobní vozy.

Trati metra a železnice budou propojeny do jednoho systému a expresy, které budou jezdit v pravidelných intervalech, spojí vzdálené čtvrti města.

Říká se, že Moskva je jediné město našeho světadílu, kde se dá bílá košile nosit dva dny. Je to možné, protože v žádném městě s přibližně stejným počtem obyvatel není tolik zeleně jako zde (36 procent území města).

Za hranicemi Moskvy je celé moře lesů, které chrání město před kourem a plyny z průmyslových podniků a jsou pro městské obyvatele vitaným místem odpočinku. Podle plánu budou v tomto „zeleném“ pásu turistická střediska a sanatoria, mateřské školky a pionýrské tábory. Tento ochranný pás se rozšíří na 275 000 ha a bude v něm moci odpočívat až milion obyvatel. V Moskvě samé vzniknou nové sady a parky a rozloha starých se zvětší. Začaly již také očišťovací práce v řečišti Moskvy.

Byl vypracován speciální systém „zelených klínů“. Mají procházet od okrajů města k jeho středu, oddělovat průmyslové podniky od obytných čtvrtí, mají procházet každou ze sedmi oblastí, přiblížit člověku přírodu a ozdravit jeho životní prostředí. Podle plánu má na každého Moskvaná připadat 30 čtverečních metrů zeleně.

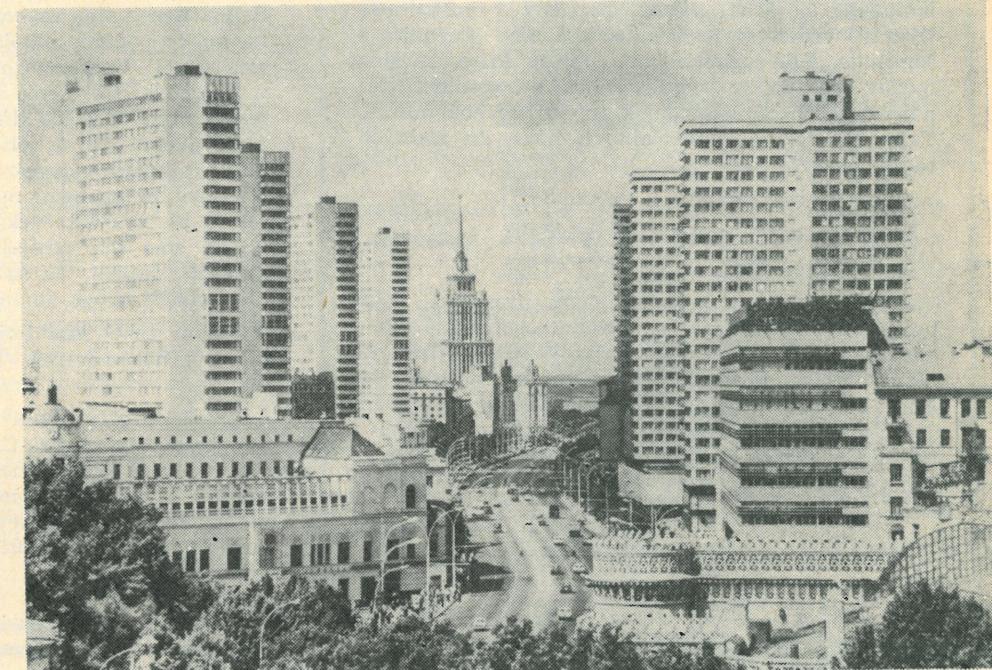
Moskovský Kreml

päťdesiate výročie Veľkej októbrej socialistickej revolúcie sa konala, už stá v poradí, mohutná vojenská prehliadka a tradičná manifestácia obyvateľstva. Kde vo sviatok 50. výročia vzniku ZSSR sa budú konať veľkolepé oslavu za účasti delegácií z celého sveta.

Na ľavej strane námestia – budova GUM-u a priamo pred ňou veľkolepý Pokrovský chrám. Vedľa neho chrám Vasilija Blaženého, ktorý právom obdivujú návštevnici z celého sveta. Postavený v rokoch 1555–1560, je najlepšou ukázkou ruskej architektúry oných čias. Pozornosť návštevníkov púta aj slávna Spasská veža so slávnymi hodinami, ktoré poznáme pod pojmom Kremský orloj s ich zvonohrou prvých tónov Internacionálky a ďalej Senátnej veža.

Moskva sa neustále mení, rastie a stále si razí cestu do budúcnosti, ktorú takto vyjadril generálny tajomník UV KSSR Leonid Brežnev: „Našim cieľom je zmeniť Moskvu na prikladné komunistické mesto so súčasnou architektúrou a vysokou úrovňou služieb obyvateľstvu...“ Perspektívy Moskvy si možno predstaviť aj podľa realizovaného plánu a projektov, o ktorých píšeme vedľa.

Kalinínová alej v Moskve

Sovětský svaz rozhodně podpořil polský lid v průběhu druhé světové války, pomohl mu vytvořit jeho armádu a osvobodit jeho zemi od fašistické okupace.

Ve všech státech socialistické soustavy se bez ohledu na jejich státní uspořádání provádí důsledná marxisticko-leninská národnostní politika vůči národnostním menšinám, jak o tom svědčí i existence a rozvoj české a slovenské národnostní menšiny v bratrském Polsku a polské menšiny v ČSSR. Nedávno oslavily 25. výročí založení Kulturní společnosti Čechů a Slováků v Polsku objektivně zhodnotily mj. i kladné výsledky rozvoje jak Společnosti, tak i celé české a slovenské menšiny v PLR.

Na světě existuje na 2000 různých národů – od malých kmenů až po mnohamiliónové národy. Počet států na celém světě nepřevyšuje sto padělat. Více než 90% národností je tedy součástí států s mnoha národnostmi nebo kmeny.

Z toho vyniká i význam národnostní otázky v soudobém ideologickém boji. Historická přednost socialismu spočívá v likvidaci národnostního útlaku a na nacionalistických projektech ve společenských vztazích a ve vytvoření bratrských svazků mezi národy. K tomu je zapotřebí důsledné marxisticko-leninské politiky komunistických stran, které vychovávají pracující v duchu internacionálnismu a boje proti nacionalismu a šovinismu. V opačném případě, jak ukazuje příklad Číny, se agresivní nationalismus dostává do pozice proti socialistick-

kému společenství. Protilehenské linii vedení KS Číny slouží celá řada protivědeckých doktrín, přičemž jednou z nich je teorie „boje malých a středních zemí proti dvěma supervelmocem“. Pojem národ je prohlášován za kapitalistickou kategorii a v Číně dochází ke kruté asimilaci národnostních menšin.

Současné úsilí antikomunismu se orientuje i na vytvářání nebo vyhodávání „neshod“ mezi různými národy Sovětského svazu. Antisovětismus se snaží pomluvačně dokazovat, že socialistické země se snaží „likvidovat“ národní zvláštnosti, přednáší oftepáné úvahy o „sovětském imperialismu“, podle nehož prý SSSR vychází z „prvenství svých národních zájmů“, kterým obětuje zájmy mezi-národního revolučního hnutí.

Ideologové imperialismu kladou obzvláštní důraz na tezi o „všeomoučícím baculu národního imperialismu“, který prý osudově infikuje všechny země bez rozdílu jejich společenského zřízení.

Znovu se objevují antikomunistické doktríny „národního komunismu“ a snahy o infikování revisionismu a národnostnímu demokratickému hnutí.

Důsledky činnosti současného antikomunismu se v nedávné minulosti projevily i v Československu, kde se v roce 1968 spojili pravicoví oponenti se všemi antisocialistickými živly a začali vykrikovat hesla „o obrodě Československého socialismu“, „o jeho lidské tváři“, „o jeho demokratickém charakteru“ a jak na vnitřním, tak i na zahraničním

propagandistickém trhu začali prodávat svůj tzv. experiment, který měl vytvořit národní, český a vedle něho slovenský model socialismu, přičemž prohlašovali, že Československo vlastně nepatří k socialistické soustavě, protože svými základy prý tihne k západu a nechcemeli se stát barbarý a pozbyt charakteru „kulturního národa“, musíme usilovat o to vrátit se do luna Západu. Mnoho energie věnovali na diskreditaci nesmírné pomoci, kterou Sovětský svaz poskytoval Československu při socialistickém výstavbě. Pravicové sdělovací prostředky pomluovaly vše sovětské a do nebe vychvalovaly vše západní. Tehdejší hlasatelé této rádoby vlasteneckých pomluvačných teorií dnes své „vlastenecktví“ dokazují v emigraci tím, že své rodné zemi přejí to nejhorší, rádi by ji viděli v bídě, zničenou a bez přátele.

Zkušenosť z krizového vývoje prohlobily poznaní našeho lidu a znova ověřily, že přátelství a spolupráce s národy Sovětského svazu a ostatních socialistických států jsou bezpečnou obranou proti útokům kontrarevoluce a imperialismu a základní podmírkou a zárukou úspěšného budování socialismu.

Cesta od založení SSSR byla cestou od prvních krůčků mladé sovětské republiky a potom mladého mnohonárodního státu k pevnému kroku mohutné socialistické mocnosti a celého světového socialistického společenství, jehož pevnými články je jak ČSSR, tak i PLR a ostatní socialistické státy.

MICHAIL ALEXANDROVIČ ŠOLOCHOV
NARODIL SA V ROKU 1905 V RODINE MEŠTA-
NA A NEGRAMOTNEJ KOZÁCKY.

Po vychodení základnej školy musel prerušiť štú-
dium na gymnáziu. V roku 1922 prišiel do Moskvy,
kde pracoval ako štatistik, učiteľ, zásobovač, ka-
menár, nádenník a účtovník.

Bojoval proti bielym hordám na Done a v roku
1926 sa vrátil do osady Vjošenské, kde žije dodnes.
Od roku 1937 je poslancom Najvyššieho sovietu
ZSSR, od roku 1938 akademikom a od roku 1939
sa zúčastňuje všetkých zjazdov KSSZ.

Látku pre svoje diela čerpá z aktuálnych uda-
lostí, ktoré prežil na vlastnej koži alebo ktorých
bol svedkom; príčom sa sústreduje na uzlové mo-
menty a na najostrejšie konflikty.

Jeho knižným debutom bola kniha Donské po-
viedky (1923), po nej nasledoval Tichý Don (1925—
1940), obsiahly román o stretnutí človeka s dejina-
mi, o ľudskej túžbe a osude, o revolúcii i ľude.

Ďalším významným dielom je Rozoraná celina,
o kolektivizácii sovietskeho polnohospodárstva.

Z posledného románu Bojovali za vlast boli pred-
bežne uverejnené iba úryvky.

Medzi knihy črt a poviedok patrí jeho Škola ne-
návisti, ktorú venoval bojujúcemu ľudu v posled-
nej vojne; podobnú tematiku, ale z iného pohľadu
a vo filozofických rozmeroch má jeho protivojnáv
novela Osud človeka.

Hoci Šolochovovo dielo i jeho osobnosť sú u nás
pomerne dobre známe, predsa prinášame jednu z
jeho prvých poviedok, aby sme si tak priblížili
tohto laureáta Nobelovej ceny za rok 1965.

V šestnástom roku nás stiahli z línie asi štyrid-
sať vierst za front. Doplňili našu stotinu, ale skoro
zo samých starcov. Fuzy mali až pod pupok a tak
ďalej. Trochu sme si oddýchli, dali sme si do po-
riadiu kone a potom odrazu — báč! Z divízneho
štábu prišiel rozkaz premiestniť našu stotinu do
prednej línie, že vraj sa tam vojaci búria a nechcú
išť do zákupov, do hliny, nemajú chuf kamarátov
sa so smrťou... Tak a podobne nám to vysvetľoval
esaul Dymbáš. No ja som mu hned napísal listok
a hodil som mu ho.

„Vaše blahorodie, ako to, že ste nám rozprávali
o vojne, že v nej proti sebe bojujú ľudia rôznych
rečí, a teraz máme išť proti vlastným ľuďom?“

Prečítal si to a zamračil sa, ale na odpoveď sa
nezmohol. Až teraz nám svitlo, prečo pridali k na-
šej stotine tých starých kozákov, ktorí boli okrem
toho starovercami. Preto, lebo sa vedeli lepšie draf-
za cára a vôbec za všetko. Po prvej sú starší, vy-
cvičení v starej škole, a po druhé trochu tvrdí,
ohlúpnuti vojnou. Pane, v tých rokoch vedeli z
človeka vytlač rozum, skôr, ako naostrí kosec
dalej.

Tak nás tedy vyhnali proti tým vojakom. So
štyrmi guľometmi a obrneným vozom. Dorazíme na
miesto, kde sa búria a tam ich už obkolesujú dve
stotiny Kubáncov a ešte akýchsi podobaných divo-
chov, podobných Kalmykom. Hrozný pohľad, ka-
maráti! Za lesíkom odzbrojili dve batérie, ale pluk
stojí na polianke a búri sa. Prichádzajú k nim
dôstojníci, dovrávajú im, no oni stoja a búria sa
dalej.

Nás esaul zavelil, vytasili sme šable a klusom ob-
klučujeme vojakov... Kubánci tiež... ale vojaci za-
čali odrazu odhadzovať pušky. Nahádzali ich na
hromadu a repčú.

Vo mne vrela krv, na jazyku som cítil slanú prí-
chuť. Ako mám hnat dako do toho hrobu, keď
som v ňom sám živoril zavrtaný v zemi ako sy-
sel? A už sme pri nich. Vidím, ako kozák Filimo-
nov z našej čaty tlčie v zápalu plochou šabľou aké-
hosi vojaka po hlave. Tomu pred mojimi očami
krváca hlava, vidím, že dostal strach. Mladý chlap,

Dokumentárna snímka: Červená armáda útočí

V ZÁKOPOCHE

Stanica Lužiny leží pod starým, špinavým sne-
hom, no vrany, ktoré nedávno priali, ma-
jú nové, oceľovolesklé čierne perie.

Dym vychádza z komínov v ľahkých, kľukatých
klbkách. Obloha, ako to zvyčajne býva — je zam-
račená. Domy sa neurčito črtajú v riedkom opare.
Iba za Donom sa jasne a zreteľne tiahne zvlnená
čiara donských svahov a stena lesa vyzerá, akoby
bola na pozadí čierne pomaľovaná tušom.

V ľudovom dome prebieha okresný zjazd sovie-
tov. Otvorenie. Tajomník obvodného výboru s
istotou a dôrazom referuje o medzinárodnej situá-
ci. Lavice sú plné delegátov. Zozadu vidno červeno
lemované kozácke čiapky, papachy i kožušinové
ušanky. Všetci majú krátke kožuchy. Fučanie a
šomranie. Kde-to zakašľanie. Fúzov málo, väčšina
mužov má hladko vyholené líc a s bombradami
najrôznejších odievor, niektorí sú bez bombrád.
Tajomník číta Chamberlainovu notu. Zo zadných
radov ohnivé:

— Co na nás šteká?

Predsedu cengá pohárikom o krčah:

— Ticho, prosím...

A po referáte, cez polhodinovú prestávku, keď
na chodbe zhustol nad papachami cigaretový dym,
sposnal som z šume známy hlas — zdalo sa mi, že
Majdaník. Predral som sa medzi najbližších.
Áno, bol to Majdaník, novozvolený predsedu
dedinky Piesočná. Okolo neho skupinka kozákov.
Najmladší z nich, v skoro novej bud'ónovke, práve
dopovedal:

— ... tak budeme bojovať.

— Dostaneme, čo nám treba!

— Ale ich technika, kamarát!

— Technika bez ľudu, to je ako kone bez kozáka.

— Majú vari málo ľudu?

Zasa prevravel Majdaník. Tahavým hlasom,
hustým ako dobrá kolomaž:

— Prestaň s tým. Také reči si môžeš nechať...
Keby vznikla vojna, tak sa jej nezľakneme! Veru-
nie! Teraz daj slovo mne. Potom si zasa ty priložíš
polienko, ale teraz počúvaj. Nahnali nás do ne-
meckej vojny v pätnástom roku. Boli sme tretí,
čo šli. Zo stanice Kamenská nás nahnali rovno na
front. Dali nás k ôsmej pešej divízii a pri tej sme
boli stále ako chvostík. Nejedným bojom sme preš-
li. Pri Styrji sme sa rozišli s koňmi. Nasadili nám
na pušky bodáky a bola z nás žobrač. No bojovali
sme ďalej. V zákopoch a všelikajo. Najviac však
v zákopoch. Celý rok sme presedali v prekliatom
blate. Štyri mesiace dňom i nocou. Celí sme boli
zavŕšavani. Vši neboli rovnaké, ale my sme ich
rovna krmili: človek si niekedy vyzliekol košeľu,
rozostrel ju na zemi a ked po nej prešiel poľnou
fľašou alebo čímkolvek, hned bola skrvavená. Pa-
licami sme ich zabíjali, opaskami... ako zvieratá
sme ich vraždili, tak sa rozmnžili. Hemžili sa nám
v košeliach.

Okrem toho sme bojovali. Prečo a začo — to
nikto z nás nevedel. Tahali sme cudzie gaštany
z ohňa.

Trvalo to celý rok a vtedy sa ma čosi zmocnilo.
Smrť by bola lepšia. Cnelo sa mi za koňom, vedť
celé mesiace človek nevedel, ako sa oň chovateľ
stará a okrem toho som bol v neistote, čo je s ro-
dinou, ale najmä — nevedel som, prečo ľudia a ja
vedno s nimi zomierajú!

POD TRÍBEČOM

V južnej časti malebného pohoria Tríbeč, na ná-
vrší nad obcou Kostoľany pod Tribečom v Nit-
rianskom okrese nachádza sa najstarší, úplne za-
chovaný z jestvujúcich kostolov na Slovensku, vy-
hlásený za národnú kultúrnu pamiatku Slovenska.
Je to kostolík sv. Juraja s pôvodnou predrománskou
architektúrou a originálnej ranorománskej
výzdobou stien. Postavený bol, podľa vedeckých
výskumov, v tretej štvrtine 9. storočia alebo na za-
čiatku 10. storočia a neskôr v 11. a 13. storočí
bol prestavaný v románskom slohu. V 16. storočí
za tureckých vpádov vyhorel, čomu pravdepodobne
padlo za obeť celé vnútorné zariadenie a
strecha. V roku 1721 bol reštaurovaný a rozšírený
prístavbou predsiene. V rokoch 1964–1966 bol
opravený a čiastočne zvážšený.

Prvá písomná zmienka o Kostoľanoch pod Tribečom, ktoré mali dávnejší názov: Gýmešské Kostoľany, je v listinách z r. 1111 a z r. 1113, v ktorých kráľ Koloman potvrdil Kostoľany (Costoleň), okrem iných obcí, ako majetok benediktínskeho opátstva na Zobore. V prvej polovici 13. storočia sa stal majetkom Kostolian Ondrej z rodu Hunt-Poznanovcov, predok rodiny Forgáčovcov, ktoréj potom obec patrila s prestávkami až do polovice minulého storočia. V tých krátkych obdobiah Kostoľany boli v područí stúpcov Matúša Trencianskeho, Anjouovcov, Habsburgovcov a patrili aj kráľovskej komore. Názov obce Kostoľany pochádza z latinského slova „castellum“, čo znamená

pevnosť, opevnenie, ktoré sa dostalo do slovanských
jazykov a vo Veľkomoravskom období bolo sa
názvom označujúcim kostol, respektívne príslušnosť
obyvateľstva ku kostolu.

Vnútro kostolíka je veľmi jednoduché a celok
pôsobí veľmi archaicke. Najstaršia, pôvodna časť
stavby skladá sa z veľmi úzkeho ale pomerne vy-
sokého prebytia nepravidelného obdlžníkového
tvára a z prilehajúcej k nemu, tiež obdlžníkovej
lode. Je mimořiadne prevyšená a osvetlená zhora
okienkami vajcovitého tvaru, ktoré sú umiestnené
vyšoko, takmer až pod koronou muriva. Vchod sa
nachádza na západnej strane. Pri zväčšení kostola
západným smerom predsieň nahradila románskou
prístavbou v šírke lode. Pôvodnú dláždu tvorili
vrstvy lomových kameňov. Pri vstupe do vnútra
lode sa nachádza kamenná románska svätenička s
rytmom dekorom a kamenná románska krstiteľnica
s dvoma prsteňmi na oblejku kupe.

Pri umelecko-reštaurátorskom výskume vnútra
kostola, po odstránení neskorších vápenných omiet-
iek, sa ukazalo, že steny celej pôvodnej priestoru
prebytia (oltárny priestor) a lode pokryvali
nástenné fresky ktoré vznikli na rozhraní 11. a 12.
storočia. Z tejto pôvodnej freskovej výzdoby sa za-
chovali, na niektorých miestach lode a prebytia,
len jednotlivé, viačfigurálne kompozície. Tieto
obrazy obrubené stmavelou hnedofialovou farbou,
sú zrekonštruované a ukazujú najdôležitejšie scé-
ny zo života P. Márie: Zvestovanie, Navštívenie,
Narodenie, Príchod Troch kráľov a Klaňanie Troch
kráľov, Obetovanie v chráme, Útek do Egypta
a iné. Tváre postav sú pretiahnuté do elipsy a ex-
taticky pozerajú širokými očami. Ich pohyby sú
strnulé a náhle. Podľa farby a pochybu figúr sa

Predrománsky kostol sv. Juraja v Kostoľanoch pod Tribečom. Najstaršia zachovaná stavebná pamiatka a naj-
staršie zachované nástenné maľby na Slovensku

ale dostał strach. Prebehli mi zimomriavky po chrbte, neudržal som sa a cválam k nim:

— Nechaj to, Filimonov!

On mi však začne hnušne nadávať, taký staroverec to bol. Zahnal som sa šabľou, aby som ho nastrašil, a opäť:

— Nechaj to, lebo fa, prisámbohu, udriem!

No on zvesil hned pušku z pleca. Tak som mu dal koncom šabľu po kotrbe... Udrel som ho ako handrového panáka, až potom som zistil, že som zniesol zo sveta živého človeka... Strhla sa bitka, taká, že sa v nej ani čert nevyzval. Kubánci začali do nás strieľať a my zas do nich. Ti podobaní vyrazili proti a vojaci rýchle zasa obrátili pušky späť. Bola to náramná pračka...

Hnali nás stadiál preč, akoby do zázemia, ale prv, ako by si niečo povedal, boli sme v Karpatoch. Ani sme si z košiel vši nepooberali — a už Karpaty. V noci nás vedú spojovacími zákopmi, nesmieme ani slovka prerieť. Potom sme zistili, že Rakúšania majú zákopy štyridsať siah od nás. Tak tráviš dni. Ani hlavu nesmies vystrčiť. Prší. Všade je mokro. V zákopoch je po členky blata. Hnevalo ma to, ani spať som nemohol. Toto nie je život! Ako to, vravim si stále, čo vlastne hľadáme v týchto zákopoch, kde sa na nás stále ušľabuje smrť? A zaúmienil som si, že sa s Rakúšanmi pozehováram. Ich vojaci zmýšľajú po našom. Občas počujeme: „Pane, za čo bojujete?“ — „A za čo vy?“ ozývame sa. Ale na tú vzdialenosť nemôžeme nič rozhodnúť. Zíš sa tak podobrom, myslím si, a pozehvárať sa navzájom. Nuž ale vari môžeme? Oddelili ľudí drôtom ako dobytok, a predsa sú tí Rakúšania práve takí ako my. Všetkých rovnako nás odtrhli od pôdy ako dieťa od prsníka. Ako by sme potom nehovorili spoločnou rečou! Raz ráno sa prebudíme a strážnik volá: „Pozrite sa, kamáráti, čo sa nám chytilo do drôtv!“ Počujeme, že aj Rakúšania naproti kvákajú ako vrany na lúke. Tak som vystrčil trošičku hlavu a vidím pred sebou zviera — losa. Trochu podobný jelenovi, rozvetvené parohy, a práve nimi sa dostał do drôtených prekážok. Naľavo od nás sa urputne bojovalo a paľba ho zahnala medzi zákopy.

Rakúšania volajú: „Pane, osloboďte to zviera, nebudem strojkať!“ Nuž, zhodím plášť a vyskočím

von. Pozriem k ich zákopom a v nich hlava vedľa hlavy. Keď sa však priblížim k zvieratú, hŕdže sa, div koly zo zeme nevytrhne. Priskočili mi na pomoc ešte traja kozáci. Ale nič s ním neurobime, lebo nikoho k sebe nepripustí. Ale to už k nám utekajú Rakúšania bez pušiek — jeden nesie nožnice.

Nuž tak sme teda porozprávali! Náš stotník sa vyklonil zo zákopu a mieri puškou na krajného Rakúšana, ale ja ho kryjem chrbtom. Veru dôstojníci nás už nerozdrojili, odviedli sme si milých Rakúšanov do našich zákopov. Nadviazal som s jedným reč, ale slovo som zo seba na našej ani v ich reči nedostal, tak mi to stiahlo ohryzok v krku. Nadabil som na staršieho Rakúšana, takého hrdzavého. Posadil som ho na debničku od nábojov a vravím, „Ako sme my nepriatelia, veď my sme bratia! Pozri, ešte nám ani mozole z rúk nezmizli.“

On slovámy nerozumie, ale vidím, že srdcom chápe, veď mu stískam mozole na dlani! A kýva, akže si myslí to isté. Okolo nás je už hromada kozákov i Rakúšanov. A ja zasa: „My to vaše nepotrebujeme, nuž nechajte nám naše a podte, necháme vojnu vojnou!“ A poznove vidím, že súhlasi, ale slovámy nerozumie, iba rukami ukazuje, aby sme šli k nim. Tam že je jeden, čo vie po rusky. Tak sme šli. Celá stotina vyšla z postavenia a šla. Dôstojníci mali veru malé dušičky. Pridieme do rakúskych zákopov. Jeden Čech tam hovorí po rusky. Rozprávam sa s tým svojím Rakúšanom a ten Čech to prekladá, opakujem ešte raz, že nie sme nepriatelia, ale bratia. A ešte raz som mu stlačil mozole a potlakal po pleci. On mi pomocou toho Čecha odpovedá, že je robotník, zámočník a že s nami úplne súhlasi. Ja mu vravím: „Tak podte, skončime to bojovanie. Je to prekliata robota. A bodáky vrazíme do tých, čo nás štvali na seba.“ Po tých slovách mu slzy vypadli. Odpovedá, že doma nechal opustenú ženu a dieťa, že je tiež za skoncovanie s vojnou. To vám bola vtedy udalosť. Ich dôstojník obchádzal naoko a len zuby ceril. Bratali sme sa, kávu sme s nimi pili. A našli sme jednu reč, spoločnú pre všetkých — vyriekeš slovo, oni ho hned pochopia i bez tlmočníka, kričia, plačú a silou-mocou ťa chcú bozkávať.

Hned ako som sa vrátil do našich zákopov, vytiahol som z pušky záver, zahral som ho do blata a sväto-sváte som si zaúmienil, že nikdy nevystrelím na rakúskeho brata, na zámočníka, robotníka, roľníka... Ešte onej noci odišla stotina zo zákopov a pri dedinke Šavelky nás rozpustili. Po čase prišiel prevrat, v Petrohrade zúčtovali s cámom...

— Počkaj, prerušil rozprávajúceho mladý kozák v buďonovke. — Ako sa to skončilo s tým zvierom?

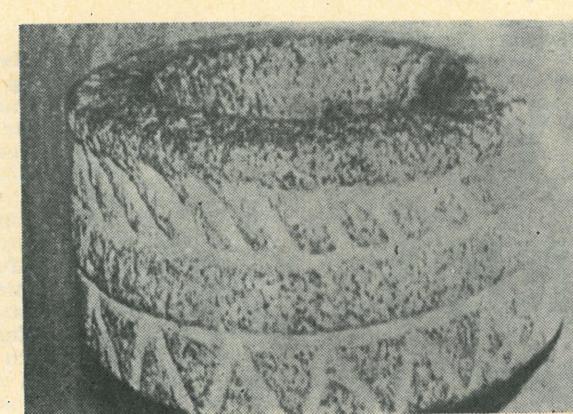
— S tým? Nuž vyslobodili sme ho. Odniesol si na parohoch hromadu ostnatého drôtu. O zviera tu nejde. Tu si ľudia pohovorili spoločnou rečou a ty stále iba — vojna, vojna. Uvidíš tú vojnu — keď sa dostaneme k ich vojakom, stisne mozoľ mozole druhému a porozprávame sa...

— Súdruhovia delegáti, na miesta! — zakriačal ktosi z javiska a zacengal. V živom rozhovore sa valil do miestnosti cez naširoko otvorené dvere tesne zomknutý zástup delegátov.

Ludia rok udalosti

DECEMBER — PROSINEC

- 1.XII.1415 — narodil sa Jan Dlugosz, najvýznamnejší poľský historik 15. stor., autor *Dejín Poľska* (um. 19.V.1480),
1.XII.1911 — proklamovanie Vonkajšieho Mongolska za nezávislý štát — zvrhnutie nadvlády Mandžuskej dynastie,
2.XII.1872 — umrel Wincenty Pol, básnik, prozaik, zemepisec, účastník novembrového povstania,
2.XII.1956 — 1.I.1959 — kubánska revolúcia a občianska vojna ukončená vyhlásením Kubánskej ľudovej republiky,
3.XII.1592 — umrel v Krakove Peter Slovenský (*Slovenscius*) slovenský hvezdár, astronóm a prvý vydávateľ kalendárov,
3.XII.1857 — narodil sa Teodor Józef Conrad-Korzeniowski, anglický spisovateľ poľského pôvodu (um. 3.VIII.1924),
3.XII.1952 — umrel Vladimír Clementis, slovenský publicista a politik (nar. 20.IX.1902),
3.XII.1957 — v Katowiciach otvorili televízne stredisko, 3.-17.XII.1971 — indicko-pakistanská vojna ukončená vznikom nezávislého štátu Bengálska (Bangladés),
4.XII. — Deň baníkov a hutníkov,
5.XII.1957 — v Leningrade spustili na vodu prvý atómový ľadoborec na svete pomenovaný Lenin,
6.-11.XII.1971 — vo Varšave sa konal 6. ZJAZD PZRS,
6.XII.1872 — narodil sa Mikuláš Moyses st., slovenský hudobný skladateľ (um. 2.IV.1944),
6.XII.1917 — vyhlásenie nezávislosti Fínska,
6.XII.1941 — Červená armáda začala víťaznú ofenzívou pod Moskvou,
6.XII.1942 — boje jednotiek GL s hitlerovcami v Parčevských lesoch,
6.-13.XII.1945 — rokoval I. celoštátny zjazd PRS,
6.-7.XII.1945 — rokoval prvý zjazd ZMW,
7.XII.1941 — 2.IX.1945 — japonsko-americká a japonsko-britská vojna, ktorá začala útokom Japoncov na Pearl Harbour a iné americké a britské základne na Tichom oceáne,
8.XII.1832 — narodil sa Björnsterne Björnson, nórsky realistický spisovateľ a dramatik (um. 26.IV.1910),
9.XII.1862 — narodil sa Karel Kovařovič, český hudo-bný skladateľ (um. 6.XII.1920),
9.XII.1937 — umrel Andrej Strug, poľsky spisovateľ spojený so socialistickým hnutím,
10.XII.1943 — umrel Alfred Lampe, poľsky činiteľ komunistického hnutia, spoluorganizátor ZPP a I. divízie WP v ZSSR,
12.XII.1882 — narodil sa Jiří Machen (Antonín Vančura), český dramatický spisovateľ a dramatik (um. 22.V.1939),
12.XI.1937 — umrel Karol Anton Medvecký, slovenský historik, etnograf a politik (nar. 10.V.1875),
13.VII.1797 — narodil sa Heinrich Heine, nemecký básnik a publicista (um. 17.II.1856),
15.XII.1952 — umrel Karol Smidk, pred vojnou poslanec KSČ na Slovensku, po oslobodení predseda Slovenskej národnej rady (nar. 21.I.1897),
15.-21.XII.1948 — konal sa vo Varšave Kongres robotníckej jednoty, vznik PZRS,
16.XII.1918 — endecký atentátnik zastrelil Gabriela Narutowicza, prvého poľského prezidenta,
16.XII.1918 — vznik Komunistickej robotníckej strany Poľska,
16.XII.1948 — vyšlo prvé číslo *Trybuny Ludu*,
16.XII.1951 — prvý televízne vysielanie vo Varšave,
17.XII.1787 — narodil sa Jan Evangelista Purkyně, český biológ, zakladateľ histológie (um. 28.VII.1869),
17.XII.1887 — narodil sa Josef Lada, český maliar a ilustrátor, národný umelec (um. 14.XII.1957),
17.XII.1897 — umrela Žofie Podlipská, česká spisovateľka (nr. 15.V.1833),
17.XII.1897 — narodil sa Władysław Broniewski, jeden z najvýznamnejších súčasných poľských básnikov, prekladateľ ruskéj prozy a poézie (um. 10.II.1962),
17.-19.XII.1961 — indické vojská obsadili portugalské državy Goa, Damen a Diu,
18.XII.1882 — narodil sa Samuel Zoch, slovenský národný buditeľ (um. 3.I.1928),
18.XII.1949 — otvorenie vysielacej stanice poľského rozhlasu v Štětíne,
19.XII.1902 — Marconi uskutočnil prvé bezdrôtové telegrafické spojenie cez Atlantik,
19.XII.1906 — narodil sa LEONID BREŽNEV, generálny tajomník a člen predsedníctva ÚV KSSZ,
20.XII.1960 — utvorenie Národného frontu oslobodenia a zmena revolučných bojov v Južnom Vietname na občiansku vojnu proti proamerickému režimu,
21.XII.1872 — narodil sa Prokop Toman, český spisovateľ a historik (um. 6.VII.1955),
21.XII.1963 — 16.I.1968 — konflikt medzi tureckou menšinou a gréckym obyvateľstvom na Cyperne s účasťou vojsk Grécka a Turecka ukončený stiahnutím týchto vojsk za spoluúčasť OSN,
22.XII.1867 — narodil sa František Xaver Salda, český kritik, básnik a dramatik (um. 4.IV.1937),
23.XII.1943 — Červená armáda začala západne od Kyjeva vŕtku ofenzívou, na ktorej sa zúčastnila aj I. československá samostatná brigáda v ZSRR,
24.XII.1798 — narodil sa Adam Mickiewicz, najvýznamnejší poľský romantický básnik (um. 26.XI.1855),
25.XII.1917 — vyhlasili sovietsku vládu na Ukrajine, ktorá rozlohou je na tretom mieste medzi zväzovými republikami. Hlavne mesto Kyjev,
25.XII.1642 — narodil sa Isaac Newton, anglický fyzik (um. 20.III.1727),
25.XII.1942 — umrel Aurel Stodola, slovenský fyzik svedového mena, konštruktér vodných turbín (um. 10.V.1859),
26.XII.1892 — narodil sa Stefan Krčmáry, slovenský spisovateľ, básnik, literárny historik a prekladateľ (um. 17.III.1955),
26.XII.1939 — hitlerovci uskutočnili masovú vraždu poľského obyvateľstva vo Wawrze,
27.XII.1882 — narodil sa Louis Pasteur, francúzsky lekár a baktériológ, objaviteľ séra proti besnoti (um. 28.IX.1895),
27.XII.1877 — narodil sa Adolf Kašpár, český maliar a ilustrátor (um. 29.VI.1934),
27.XII.1918 — 16.I.1919 — povstanie vo Veľkopoľsku,
28.XII.1949 — koniec občianskej vojny v Indonézii, ktorá začala 20.VII.1947. Proklamovanie Spojenej štátov Indonézie v únii s Holandskom. Od r. 1950 Indonezska republika,
30.XII.1922 — NA I. ZJAZDE SOVIETOV V MOSKVE BOL USTANOVENÝ ZVÁZ SOVIETSKÝCH SOCIALISTICKÝCH REPUBLÍK,
30.XII.1942 — významná bitka Sedlackých praporov pri Woyne — obrana obyvateľstva Zamošskej zeme,
30.-31.XII.1944 — v Lubline bol založený celoštátny Zväz rolníckej svojpomoci,
30.XII.1952 — umrel Ivan Olbracht (vl. m. Kamil Zeman), český realistický spisovateľ, nár. umelec (um. 6.I.1882),
31.XII.1877 — narodil sa Viktor Dyk, český básnik (um. 14.V.1931),
31.XII.1943 — v noci na 1.I.1944 z iniciatívy poľských konsistov bola utvorená Krajinská národná rada.

Kamená románska sväteňka s rytým dekorom zuba-rezu a pletenca

najstarším helenistickým pamiatkam sýrskeho pôvodu.

Výskumy uskutočnené v kostole a na cintoríne okolo kostola objavili aj strieborné mince uhorských kráľov — Salamúna (1063—1094) a Ladislava (1075—1094), ktoré boli najdené v hrobach. Hodnotné sú aj ďalšie nálezy na cintoríne z 11. až 18. storozia, ako prstene, naušnice a pod.

Predrománsky kostolík sv. Juraja v Kostočanoch pod Tribečom je najstaršou v celosti zachovanou pamiatkou nielen na Slovensku, ale aj v tejto časti Európy všobec a patrí k najväčším umelco-historickým objavom posledného obdobia na Slovensku.

Sprac. Adam Adamec

usudzuje, že malby podstatne ovplyvnilo starobyzantské umenie, ktoré vo vtedajšej Európe patrilo k najvyspejším. Žiaľ, snímky, ktoré máme k dispozícii, by pri technike tlačenia nášho časopisu nebolí čitateľné. Ale aspoň za ich autorom A. Absolonom, opíšeme niektoré fragmenty nástennej maľby kostolánskeho kostolíka.

K pomerne dobré zachovaným scénam patrí národenie Krista. Je v dvojítom ráme. Na pozadí obrazu, ktoré tvoria horizontálne pásy, v hornej jeho polovici leží na trochu vyvýšenom lôžku P. Mária. Po jej pravom boku je v jasliach novorodeniatko. Cez okraj nazerá vôl a osol. Pri jasliach stojí muž drobnnej postavy so zdvihnutou rukou, ktorý podľa odhadov znázorňuje proroka Izaiáša. Veľkosť postav sa mení podľa ich dôležitosti. V dolnej časti sú dve služky kúpajúce novorodeniatko. V pravom rohu dolu sedí nahrbený Jozef.

Na obraze Klaňanie Troch kráľov, prvý z trojice mudrcov podáva oboma rukami dar, a za ním stojí ďalší dvaja s pripravenými darmi. Dary prijíma P. Mária. Celá táto scéna, ako sa usudzuje, je ovplyvnená ikonografickým poňatím bohorodičky, ktorého pramene siahajú do byzantskej maľby 6. storozia. Obraz Príchod Troch kráľov znázorňuje veľmi zreteľne ich odevy, ktoré sú vzdialeným odleskom orientálnych perzsko-médskej odevov a tradičného kostýmu mitraistických knázov. Ich špičaté čapice sú frigické čiapky a rovnako i krátké plášte bez rukávov, suknice sú rozdelené od pasu do trojholičkových cípov a nohavice sú priliehavé. Podobné odevy na maľbách v nasledujúcich storozia sa už nestretáva. Predstava dvoch mudrcov stojacich za sebou a tretieho oproti sa podobá

Taškent Samarkanda Buchara

ČAS A PROSTOR

Od Moskvy je hlavní město Uzbeckistánu vzdáleno přes tři tisíce kilometrů. Il-62, sovětská letadla, uletí tuto vzdálenost za třicet hodin. Rychle. Vlakem by to trvalo osm dní. Avšak letadlo, a na to jsem zapomněla, polyká nejenom kilometry, ale i čas. Na mých hodinkách, nařízených v Moskvě, byla hodina po půlnoci. V Taškentu byly čtyři ráno a vyházel slunce.

POVĚST A SOUČASNOST

Všem turistům, prohlížejícím si Taškent, se vypráví pověst o vzniku jména města s tisíciletými bouřlivými a bohatými dějinami. V uzbeckém jazyce „toš“ znamená kámen a „kent“ město. Taškent teď znamená „kamenné město“ a existují dvě verze, vysvětlující původ jeho jména: první, příjemnější, říká, že to bylo první město v této oblasti, jehož obyvatelé postavili kolem dokola obranné kamenné zdi, které je chránily před vpády kočovních plemen a nájezdy a loupežemi vládců sousedních zemí. Podle druhé verze prý měli obyvatelé města výjimečně tvrdá — kamenná — srdece. Nutno uvést, že se zde křížovaly dvě důležité obchodní cesty: hedvábná z Číny a zlatá ze Sibiře. Kupce prý v Taškentu přijímáno velmi špatně. Musili vykládat své zboží a potom platit velmi vysoké clo, jež bylo tvrdě vymáháno. Měšťané bohatí, ale kupci šířili po světě zprávy o „kamenném městě“.

Nevím, jak bývalo dříve, ale dnes se zde setkáváme s přímo výjimečnou dobrotou a přátelstvím. Cizinec po krátkém rozhovoru na ulici je pozván do domu a — co máme, to dáme. Nikdo se nezlobí, když zvědavý turista nahlédne, jak Uzbek bydlí, nebo se vyptává, jak žije. Obyvatelé Taškentu plně chápou cizince, ochotně pomohou, pořadí, jdou s vámi třeba i několik kilometrů, aby vám ukázali dům nebo ústav, který hledáte. A nejenom Rusové a Uzbeki. Takoví jsou zde všichni.

PANÍ PŘEDSEDKYNĚ VLÁDY A DALŠÍ

Dnešní Taškent, velmi pružné průmyslové, obchodní a kulturní středisko sovětské Střední Asie, jež úspěšně zasahuje do všech afričko-asijských zemí, které z něho učinily intelektuální mezinárodní středisko, je městem s půldruha milionem obyvatel. Městem zeleným a rozlehlym, různorodým, bohatým, ačkoliv se místy setkáváme ještě s následky zemětřesení, které zde vystoupilo v roce 1966. Taškent má ještě dost místa pod zástavbu ve středu města, ale rozrůstá se na okrajích, přesně tak, jak donedávna Varšava.

Nutno se zmínit o tom, že při výstavbě města po zemětřesení pomáhaly všechny sovětské republiky a některé socialistické státy. Do konce roku 1966 všichni obyvatelé „Kamenného města“ měli střechu nad hlavou, děti měly školky a školy a život proudil normálně, jako by se nic nestalo. Avšak po této poskytnuté pomoci zde nacházíme velmi sympatické stopy. Stavbaři z jednotlivých republik nebo států stavěli budovy i celá sídliště ve svém národním slohu a architektonickém rázu. Obyvatelům Taškentu se to zalíbilo a dnes, když se někoho ptáte, kde bydlí, prostě odpoví: na sídlišti ukrajinském, atd. atd. A každý hned věděl, kde to je.

O tom všem a dalších problémech jsme hovořili s místopředsedkyní vlády Uzbecké SSR Ranou Abdulajevovou, která je živou ilustrací toho, jak se změnilo postavení zdejší ženy za sovětské vlády. Když nás informuje o Uzbeckistánu před revolucí, hovoří o dosažených úspěších, z paměti uvádí řadu čísel, procent, když uvádí zajímavé údaje (první místo ve výrobě bavlny, druhá továrna na světě na bavlnářské kombajny atd.), vyvstává mi před očima dokumentární snímek, který jsem viděla v muzeu. Byla na něm zachycena tragická událost z dvacátých let: ukazování uzbeké ženy, která se první odvážila odhalit tvář, sejmout závoj zvaný „parandza“. Neuvěří-

telné, když si pomyslím, jak velké musí mít dnes člověk štěstí, aby potkal na ulici Taškentu ženu zahalenou závojem. A když ji potká, pak je to určitě stařenka, konzervativní umíněná žena.

SAMARKANDA A BUCHARA

V Taškentu je máslo stavitelských památek. Za shlédnutí stojí medresy (islámské střední školy), Kukieldas a Barak-chán a mauzoleum Kaffala-Sasi. A také stará čtvrt s plochými střechami, se slepými stěnami bez oken a s jedinečným východním trhem. Následkem dějinných událostí se nezachovalo nic více. Taškent je dnes moderním, univerzitním a průmyslovým městem.

Milovníci starožitných památek musí podniknout cestu do Samarkandy, Buchary (po uzbecku Bu-chór) a Chivy. Teprve v těchto městech lze shlédnout staletou krásu.

Let z Taškentu do Samarkandy trvá tři čtvrtě hodiny. A okamžitě, již u letiště, leží před vami území, na němž se kdysi rozkládalo původní město vládců. V dálce se modrají minarety, medresy a mauzolea, ohromující svými rozměry, tvary a výzdobou a zde, u letiště, jsou z hlíny a píska vykopávány další stavby. Mj. zde byl odkopán hrob a observatoř Ulug Beka, Koperníka Asie, který byl zavražděn ortodoxními spiklenci, protože podporoval vědu a umění a holdoval astrologii.

Avšak i Samarkanda je městem přeplněným moderní výstavbou. Teprve Buchara, jejíž emír uprchl

Uzbekistán — uskutečňování pozemkové reformy
Dokumentární snímek

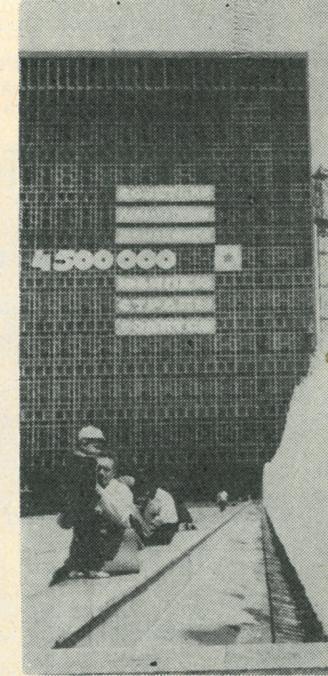
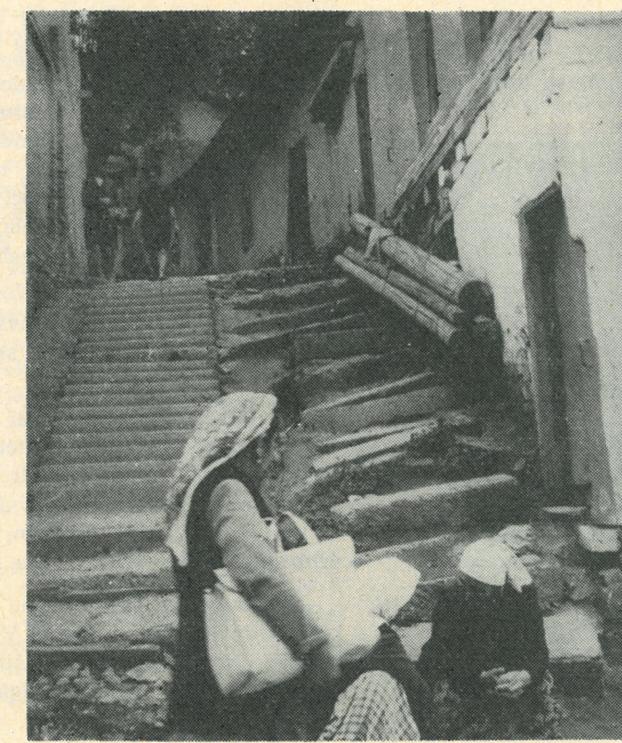
do ciziny, když uzbecký lid uchoval vládu do svých rukou po Velké říjnové revoluci, má původní městský areál nezkažený pozdějšími přestavbami. Nejenom chrámy a medresy, ale celé staré město s klikačkami a typickou architekturou. Nové město vyrůstá opodál, jako by cítilo úctu k důstojnému světu, který nenávratně odešel.

ZIVOTODÁRNÁ VODA

Poutníka ze vzdáleného Polska překvapí jedna věc, a sice voda a

investice na nivu vody by se zde dalo výrazně, když bylo. Vodě tedy věnuji pozornost a pět měst i na pole a skrácené peníze. Počítám s rysy a také s budoucí potřebou pro ně vskutku domluji si, jak uvažit vody. Kapitán znamená. Pohraniční dřostí asijského

V roce 1966 se stal Taškent obětí zemětřesení. Kataklýza zničila střed města, pouze stará část se zachránila. Na snímku — stejná ulička staré části Taškentu

V Taškentu již nelenalézame stopy po nové budově. Jedinečné výškové stavby staví na zvláštních základech, které

PREMENY VEL'KEJ RIEKY

- Povolžie je v současnosti velkou zásobárnou elektrické energie, súčasťou jednotného energetického systému evropské časti ZSSR.
- Povolžie dodáva tři čtvrtiny fažby sovětské nafty; len v Tatárskej autonómnej sovětskej socialistickej republike sa faží 110 mil. ton nafty ročne. Odtač prichádza nafta ropovodom Družba do CSSR.
- Výrobný program povolžských závodov zahrnuje takmer všechny druhy strojov vyrábanych v ZSSR.
- V produkcií obilia je Povolžie na třetom mieste za Ukrajinou a Kazachstanom.
- V meste Gorkij okrem aut vyrábajú aj známe „okřídené“ lode Rakety, Meteory a ďalšie.
- V Tatárskej ASSR budujú Kamský automobilový závod, ktorý bude ročne vyrábať 150 tisíc fažkých nákladných aut; je to najväčšia stavba 9. päťročnice. Vznikne tu aj tristotisícové mesto.
- V rodnom meste V. I. Lenina Uljanovsku vyrábajú unikátné obrábacie stroje a terénné autá, ktoré sú schopné prekonávať fažké podmienky v Arktide a Afrike.
- V meste Astrachán vyrábajú a exportujú do mnohých krajín sveta rybacie konzervy, najmä kaviar.

Volga je najväčšia rieka Európy; na Povolží, ktoré zaberá plochu tri milióny kilometrov štvorcových, žije asi 70 miliónov ľudí. Na brehoch rieky leží jedenásť autonómnych oblastí a štyri autonómne republiky, ktoré sú súčasťou Ruskej sovietskej federatívnej socialistickej republiky.

V Kalininskej oblasti (asi 300 km severovýchodne od Moskvy), obdaľec dedinky Volgoverchovie, je v malej drevenici ukryté krištáľovo čistý prameň. Tu začína svoju vyšredu tri a pol tisíc kilometrov pút „velká rieka“, rieka-krásavica — Volga. Jej história je podivuhodným spôsobom spätá s dejinami, s utrpením, šťastím a slávou krajiny. S jej menom sa spájajú mená veľkých ľudí, ktorí sa zapísali do histórie, kultúry a vedy: revoluční demokrati 19. storočia Nekrasov, Černyševskij, Dobroľubov; spisovateľ Maxim Gorkij, spevák svetového mena Fiodor Šaljapin. S mestami Simbirsk (dnes Uljanovsk) a Kazáň sa spája meno V. I. Lenina. V Saratove študoval Jurij Gagarin, Valentina Tereškovová pochádzala z Jaroslaví, Adrian Nikolajev z Čeboksar, hlavného mesta Čuvašska. Pred dvoma storočiami bola Volga svedkom vzbiry Stepana Razina proti cárovi, v druhnej svetovej vojne sa stala symbolom neporaziteľnosti sovietskeho ľudu. Tu, na brehoch rieky, v historickom Stalingrade pocítili fašistické armády plnú silu zbrane a odhodlania sovietskeho ľudu ubrániť a potrestať útočníka.

Polstoročie existencie sovietskeho štátu vtišlo Volge osobitný ráz. Pochopiteľne, jej dlhá pút lesmi stredného Ruska, stepou, povolžskou vysokinou a polopúšťami až po Kaspičské more sa v podstate nezmenila a nezmenilo sa ani čaro prírodných krás Povolžia; ale na týchto 3690 km od Volgoverchovia do Kaspičského mora sa najmä za posledných tridsať rokov charakteristicky odzrkadlujú všetky prevratné zmeny, ktoré nastali v Sovietskom zväze. Pred niekoľkými storočiami sa predstavila rieka Volga spájala s burlakmi; dnes už len majstrovský Repinov obraz priponá jednu zo smutných kapitol o Volge. Teraz sú charakteristickými znakmi rieky mohutné priehradny

Na Volge sa čas

OTEC JABLK – ZAKOPANE ALA-TAU

Ešte mám pred očami nevšedné krajinky piesočnatých pústí a slnkom vypálených stepí Uzbekistanu. Stačilo sa však vzdialis iba 800 km na východ od Taškentu a už som sa ocitla v inej zemepisnej šírke, ale aj v inej klimatickej oblasti.

Zároveň mám dojem, že som opäť v Európe, presnejšie v Zakopanom. Obklopujú ma vysoké, zasnežené vrcholky hôr. V nižších partiách, tak isto ako v celej doline, v ktorej sa nachádza 800-tisícové mesto, rastie bujná a veľmi svojské rastlinstvo; buky, hraby, brezy, jedle. Since je tu miernejšie, dážď nie je zriedkavosťou. Prší niekedy aj niekoľkokrát za deň. V meste nadarivo by ste hľadali starú architektúru spred stáročia. Nenajdete, nikdy tu nebola. Je to moderné mesto z 20. storočia, s architektúrou niekedy prekvapivo krásou, ktorú by mu mohli závidieť všetky metropoly.

Som v Alma-Ati, hlavnom meste Kazašskej SSR. Najďalej na východ ležiacom hlavnom meste zo všetkých republík ZSSR.

NOVÉ ZNÁMOSTI — NOVÍ PRIATEĽIA

V Alma-Ati som hostom kazašských filmárov. Hned od začiatku, od uvítania na letisku, robia všetko možné, aby za týchto niekoľko dní môjho pobytu poskytnú najväčšiu záujemnosť, ktorá by mal každý vedieť o Kazachstane.

Organizáciu si berie do rúk Boris Abramov, riaditeľ Kazašského oddelenia propagáčnej kancelárie sovietskeho filmu. O dvojicu Poliakov sa priamo stará režisér Šarip Bejsembajev, vysoký Kazach s modrými očami a plavými vlasmi, ktoré ako zanedbalo vysvitne, sú zriedkavosťou u príslušníkov tohto národa. Pomáhajú im iní. Giulia Ismailová — vynikajúca výtvarníčka, scénografička a filmová herečka; drobučka Katieša Alimbajeva — filmová herečka, dievča prekypujúce veselostou; mladý spisovateľ a autor scenárov Saken Narimbajetov s manželkou, tiež Katiešou; Igor Vereščagin — zaslúžilý tvorca dokumentárnych filmov a mnoho iných.

Spoločnosť je z hodiny na hodinu väčšia. Všetci sú milí, bezprostrední a pohostinní. Stále viac srdečnosti a už nadvážujeme priateľstvo. A stále bohatšie sú moje vedomosti o Kazachstane, Alma-Ati, horách Ala-tau. Som v krajinе, ktorá mi do teraz privádzala na um výlučne kozmodrom Bajkonur, odkiaľ Gagarin a ostatní sovietski kozmonauti leteli do Vesmíru, a ktorý je teraz medzinárodný — pracujú tuna vedci zo socialistických krajín a Francúzsku, sú tu aj Poliaci.

(najväčšia z nich je Kujbyševská), na jej brehoch stožiare vysokého napäcia, dve miliónové mestá (Kujbyšev a Gorkij).

ZIVOT NA RIEKE

je vzrušujúci. Volga poháňa turbíny hydroelektrárni, je zdrojom energie, zavlažuje polia, je dopravnou tepnou. Drevzo zo severných oblastí sa tu stretáva s naftou z centrálnych a južných oblastí, s donbaským uhlím, s moskovskými strojmi, s nákladom rýb z Pobaltska. Kanály spojili Volgu s Čiernym, Bielym a Baltickým morom, už dvadsať rokov ju spája Kanál V. I. Lenina s riekou Don. Na Volge plávajú najväčšie nákladné motorové lode na svete, s nosnosťou desaťtisíc ton. Ich cesty križujú najväčšie a dokonale komfortné osobné trojpalubné parníky.

Kartografi nastačia zaznamenávať všetky premeny. Na brehoch Volgy vyrástli nové mestá a mnohé z tých, ktoré sú zakreslené na starších mapách, zmenili nielen názov, ale aj podobu. Mesto, ktoré v minulom roku slávilo 750 rokov založenia, Nižnij Novgorod, premenovaný na Gorkij, je jedným z dvoch povolžských a z jedenásťich sovietskych miliónových miest. Kalinin, Jaroslavl, Kazaň, Uljanovsk, Kujbyšev, Saratov, Volgograd, Astrachán — to sú mestá, ktoré zaznamenali obrovský rozvoj.

VEĽKE PREMENY

na Povolží sa datujú od konca dvadsaťtych rokov, keď sa k slovu dostal fažký priemysel; roku 1929 v stepi na okraji terajšieho Volgogradu začali budovať závod na výrobu traktorov (dnešný Volgogradský závod). Prvý traktor, ktorý o 11 mesiacov vyšiel z jeho brány, mal mimoriadny význam: bol jedným z delegátov, prítomných na XVI. zjazde KSSZ v Moskve roku 1930. Počas zasadania sa objavil na scéne Veľkého divadla; traktor dopravili po rieke Volge.

Takisto prvý sovietsky fažký nákladný automobil pochádza z mesta na Volge — z Jaroslavla.

V histórii sovietskeho automobilového priemyslu hrá Volga

rokým pásmom sa tiahne na východ, k horám Ala-tau, ktoré oddelujú Sibir od Strednej Ázie. Sú tu rôzne klimatické pásmá a rôzne druhy pôdy: povolžský černozem, prikaspické púše, ktoré sa potom tiahnu južnou časťou republiky, stepi so slávnymi, už niekoľko roko v obhospodárenými celinami, zelené podhorské lúky neďaleko Ala-tau.

Keď o tom hovoria, Kazachovia hodo zdôrazňujú: u nás máme všetko, dokonca celú Mendelevovu sústavu. Skutočne, táto krajiná má mimoriadne veľké nerastné bohatstvo. Sú tu rudy všetkých kovov, a každý rok prináša nové geologicke objavy. Raz je to plyn, inokedy nafta, med, železo. A ihneď vznikajú nové, obrovské fažobno-spracovateľské kombináty a veda n ich, niekedy priamo v pústi alebo na pustej stepi — mestá. Zo dňa na deň sa mení obraz Kazachstanu. A stále ľahšie je zadŕžať mladých pri tradičnom povolaní — pastierstvo. Hoci aj to rozkváta a je dôležitým bohatstvom republiky.

Nezabúdajú tuna ani na pôdu. Kazachstan, druhá podľa veľkosti územia (1/8 ZSSR) republika a treťia podľa počtu obyvateľstva, sa stal, vďaka zúrodeniu stepí, dôležitým dodávateľom obilia a súčaťi s Ukrajinou. Táto krajiná celin ustanovuje zväčšuje plochu poľnohospodárskej pôdy; obrovské vodné nádrže, skutočné moria úprostred stepí a pústi, budú slúžiť tomuto cieľu.

OTEC JABLEK ALEBO ALMA-ATA

Alma-Ata znamená po kazašsky „otec jablk“. Je to veru čudné pojmenovanie mesta. Čudné, lenže zod-

povedá tradíciam. Už dávno toto územie bolo známe ako krajiná výborných, jediných svojho druhu jablk. Vďační Kazachovia preto pomenovali tečúcu tadiaľ riečku Alma-Atinka. A keď vznikla Kazášská SSR, vtedy aj mesto Vernyj premenovali na Alma-Atu. Nielen preto, aby zmenilo svojky, ale aj preto, aby skoncoval s jeho smutnou minulosťou. Totiž na začiatku, pred 123 rokmi, bola to cárská pevnosť. Mala chrániť Kazachov pred cudzími vpádmi, ale stala sa nástrojom pokorenia tohto hrdého ľudu, ktorý podobne, ako Poliaci, často sa strhával do boja za nezávislosť. Boja, ktorý sa kvavo končil.

Dnešná Alma-Ata je moderné mesto, zapálené zelenou natoľko, že máte dojem, ako by to bol jeden velkánsky park popretkávaný širokými bulvármami a alejami, budovanými s myšlienkom o budúcnosti. Preto, aby o niekoľko rokov nevznikli urbanistické problémy. Je tu niekoľko stavieb mimoriadne krásnych postavených v posledných rokoch; stačí spomenúť trebars prekrásnu architektúru Paláca umenia, bud' neďaleké moderné kino, Leninnu knižnicu alebo supermoderné filmové ateliéry, architektonicky nadvážajúce na miestne tradície, alebo štadióny, kúpaliská, atď. Mesto je symbolom premien, ktoré prebiehali a prebiehajú v tejto krajině. Možno sa o tom presvedčiť na vlastné oči, po dvoch hodinách letu do Moskvy a asi štyroch z Moskvy do Alma-Aty. Vrele vám to odporúčam.

Texty: Teresa Walaseková

Foto: T. Marzyńska

Záber z kazašskej národnej drámy Kyz-Zibek, ktorá vznikla na základe historickej povesti prechádzajúcej z pokolenia na pokolenie

Snímka: Sardartien Akabajtejová

zem esení. Všude stojí vby (na snímku) se zde významné pudy

Foto: APN

osobitnú úlohu. Autá z Gorkovskej automobilky sú známe na celom svete, z tohto závodu vyšlo už vyše päť miliónov áut. Medzi známe značky sovietskych osobných áut, vyrábaných v povolžských závodoch, pribudla rokou 1970 ďalšia — Žiguli. Tieto áuty produkuje závod Togliatti (ročne ich bude vyrábať šesťstotisíc), pri ktorom zároveň vzniklo nové moderné mesto. Mimochodom — Žiguli, to je najkrajšia oblasť v Povolží.

AKÁ BUDE VOLGA?

Sme v sedemdesaťtych rokoch 20. storočia, v období, keď jedným z najpálčivejších problémov je otázka znečisťovania ovzdušia a riek. V súvislosti s obrovským rozvojom Povolžia, ktoré sme v skratke zaznamenali, sa logicky natíska otázka: zostane Volga pri tom všetkom živou riekou s tichými zákuťami, ako stvorenými pre rybárov, s plážami, kde trávia voľné chvíle turisti? Nepohltí technika krásu prírody? Spomeňme si na tragédiu rieky Rýn s jej zamorenými oblastami, alebo na Seinu a ďalšie rieky. Volga sa vyhla tomuto nebezpečenstvu. Jej delta, kde už roku 1919 zriadili prvú rezerváciu v ZSSR, je ideálnym miestom pre chov jeseterov, a celá Volga zostáva orientálnym bodom pre stáhovavých vtákov.

Prvé hnutie pod názvom Za čistú Volgu sa začalo pred niekoľkými rokmi; v marci tohto roku ÚV KSSZ a Rada ministrov ZSSR vydali nové nariadenie, týkajúce sa opatrení proti znečisťovaniu povodia rieky. Napriek tomu, že priemysel hrá v jej živote hlavnú úlohu, krásavica Volga zostane čistá. Spokojní budú energetici, naftári, ale aj rybári a turisti.

Sovietski ľudia sa usadili na brehoch mnohých riek, spútali ich, prinutili ich slúžiť pre blaho človeka, ale ani jedna z nich Volgu nezatienila. Táto veľká pulzujúca dopravná tepna, bytostne spätá s historiou národa, si zachováva neopakovateľnú atmosferu; vyjadrujú ju prosté slová ruskej ľudovej piesne možno ľa cesty unavia, syn môj: keď sa vrátiš na konci putovania domov, ponor svoje dlane do Volgy..."

Pripriavila: N. Litschauerová

DOJMY ZE ZELOVSKÝCH OSĽAV

Jako pestrou a bohatou kyticu, která nikdy neuvadne, si odnášíme své dojmy ze Zelova. Byl to vskutku hezký zážitek a myslím že také ihned úrokuje. Naše dojmy nebudou zapomenuty, nezabudnou.

Sledem dvaceti pěti let přemítáme stránky veskerého našeho úsilí, našeho krajanského bratrství. To nám pomáhalo žít a sítit.

Dnes v Zelově jsme vyloučili všelkou všednost. Máme slavnostní pocit. Sblížili jsme se. Jako by nám narostla křídla i naše myšlenky se rozletely do našich drahých, milovaných zemí. Přejeme jim, aby naši prací v bratrství mohutněly. V tom bratrství, které utužila nejkrásnější idea lidství. Usmívají jsme se na sebe, podávali si ruce. Hleděli jsme do hloubi minulosti a již s důvěrou do budoucnosti. Věříme v sílu bratrství.

Cetli jsme v slzách vyloučených dojetím. Nechali jsme je stěkat po tvářích a nebranili se jim. Smíšili jsme své rodné jazyky a řekli si: Hle, matka, hle, otčina!

Odpustili jsme si všechno nepochopení všedních dnů.

Ze zelovského jeviště pluly písničky našeho mládí, plné něhy. Obdivovali jsme ptáky v barevných krojích.

Rozcházelí jsme se do svých domovů — do Varšavy, Prahy, Bratislav, do Krakova, Lublina, do hor Spiše a Oravy. Zamávali jsme si bílými šátky. Na shledanou, do vidzenia!

Vladimír Hess

NAŠE SOUBORY V ZELOVE

Je sobota 14. října. V klubovně zelovských bavlnářských závodů se dokončuje výzdoba sálu, v němž se bude odpoledne konat slavnostní zasedání pléna UV KSČS. Hodiny utíkají, práce je mnoho a slavnostní nálada ještě za horami... Spiš a Orava jsou tu! Sedivý podzimní den se rozjasnil. Z autobusů se vyhrnula rozesmátá a čilá mládež, jako by neměla za sebou cestu od čtyř ráno. Opanovala celý balkón a za chvíli jsme obdivovali hezká děvčata a urostlé chlapce v národních krojích. Nálada se zlepšila, práce šla od ruky a bylo nám slavnostně.

Večer, po ukončení slavnostního zasedání pléna ukázaly naše soubory, co dovedou.

Pořad zahájily soubory ze Zelova: pěvecký soubor byl založen před sedmdesáti léty. Prvním sbormistrem byl krajjan Emil Pospíšil, kterému je dnes devadesát let. Láska ke zpěvu a hudbě přecházela z pokolení na pokolení. Dnes soubor vede Karel Pospíšil. Soubor nás překvapil čistými, krásně znějícími hlasy žen a výběrem písni. Dojeli se zmocnilo celého sálu a mnozí si utírali oči. A což teprve, když zazpívala nejmladší sólistka druhého zelovského mládežnického souboru, hezounká Anička Smetanová. Musila několikrát opakovat. Mládežnický soubor s instruktorkou Mironou Čižkovou připravil několik hudebních vložek. Nakonec krajanka Olga Blazišová velmi zdářile předvedla, jak se kdy si oblékaly místní ženy.

Po Zelovských zatančil a zazpíval soubor z Nové Belé. Byl založen v roce 1949. Dnes je to spojený soubor z Krempach, Nové Belé a Jurčova. Vedoucím je Emil Cervas. Kapela z Nové Belé

skočně přihrávala. Líbilo se nám pečlivé nastudování písni slovenských a ve spisovém nárečí. Obdivovali jsme svízlost chlapců a půvab děvčat.

Druhý slovenský soubor se skládá z mládeže z Jablonky, Chyžného, Malé Lipnice, Pekelníku, Podviku a Podsrní. Vedoucím je Josef Omyšlák. V souboru je řada nových členů, z nichž některí věřejně vystoupili teprve po druhé. Nepozorovali jsme však, že by byli ztrémovaní. Uvedli se velmi dobré a jejich sólista s podmanivým hlasem zazpíval za doprovodu dvou půvabných zpěvaček velmi hezkou halekanku. Avšak vystupuje-li v lidovém kroji, musí pečlivěji volit svůj repertoár.

Soubor z Kacviny má dlouholetnou tradici a často vystupoval. Členové souboru jsou na jeviště zvyklí, tančí přesně a při tom nenuceně, hezky zpívají. Předvedli ukázky z pásma Spišská svatba s původními tanci a zpěvy. Také jejich kapela se dala vidět. Bylo to zdařilé vystoupení a lze si jen přát, aby se soubor udržel na této dobré úrovni.

Myslíme však, že před příštím společným vystoupením slovenských souborů bylo záhadno, aby si vzájemně prověřily svůj repertoár, aby se neopakovaly stejně tance a písničky. Také bude napříště nutné, aby soubory dodržovaly přesně čas, určený k vystoupení. Např. oravský soubor značně protáhl svůj program a tak Hudobní mládežnický soubor z Kučova s instruktorem Štěpánem Fiľagusem a sólistkou Jadvigou Michálkovou nemohl předvést celý svůj program, který byl jistě zajímavý. Soubor velmi dobře hrá, mladí hudebníci jsou dokonale sehráni, asi často cvičí. Setkal se s výrům potleskem, zvláště mladších krajánů. Nutno zde ještě zdůraznit, že Kučovští hráli obětavě k tanci do pozdních nočních hodin a že jim pomáhaly kapely slovenských souborů.

V.P.

LIST DO REDAKCIÍ

Kilka měsíců temu przypadkovo kupilem v kiosku „RUCH“ v Złotoryi egzemplarz Waszego pisma i od téhož času zostałem Waszym stałym čtenílem.

W czytaniu „Żivota“ naprawiam czasem na trudności ponieważ, nie znam dobrze języka czeskiego i słowackiego, ale mimo tego rozumiem w zasadzie wszystkie artykuły. Dzieje się to tak dlatego, że znam między innymi język ukraiński i dialekt lemkowski posiadający dość duzo wspólnych wyrazów ze względu na sąsiedztwo ludności lemkowski do 1947 ze Słowacją. „ŻIVOT“, oceniam jako czasopismo interesujące ponieważ porusza szeroki wachlarz zagadnień głównie z dziedziny kulturalnej, gospodarczej jak i kulinarnej.

Najbardziej interesuje mnie działalność TKCiS w zakresie popularyzacji ludowych pieśni i tańców ponieważ, ta dziedzina pracy TKCiS zasługuje najbardziej na uznanie.

Z okazji Jubileuszu 25-lecia istnienia i działalności Towarzystwa Kulturalnego Czeskich i Słowaków w Polsce przesyłam serdeczne życzenia dla wszystkich pracowników ZG i Zarządów Okręgowych oraz członków TKCiS a także calemu zespołowi Redakcji „ŻIVOTA“. Jednocześnie życzę dalszych sukcesów na polu krzewienia czeskiej i słowackiej kultury narodowej.

mgr Jan Dziadyk
Złotoryja

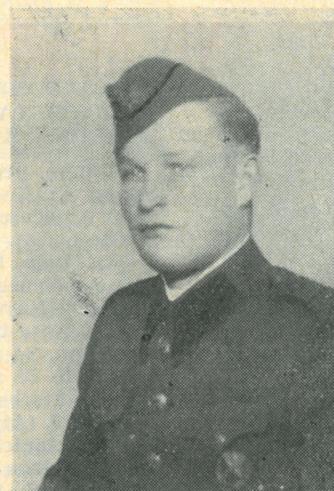
MILÁ REDAKCIA!

Posielam Vám fotografiu nášho krajanana Alojza Gavenda z Novej Belej, ktorý zahynul na vojne vo Vŕútkach a je pochovaný na spoločnom vojenskom cintoríne v Priekeope.

Naši krajania odbojári, ktorí boli na zájazde na Slovensku, boli radi, že mohli navštíviť miesta, kde počas vojny bojovali proti fašistickým okupantom. Stále spomínajú, že našli hroby svojich nebohých kamarátov Alojza Gavenda z Novej Belej a Jána Molitorisa z Kacviny.

S krajanským pozdravom

Jozef Bryja

KREMPACHY

Bliží sa koniec roku 1972, preto sa pokusíme napísť niečo o ňom z hľadiska rolníkov.

Ako sa všetci pamäťame, minulá zima bola dosť podivná, boli totiž tuhé mrazy, ale snehu málo, čo spôsobilo, že zahynulo veľa myší, ktoré vlnili narobili veľké škody.

Jar začala sice veľmi skoro, bola však daždivá a chladná a tak siatie obilia, rolníci neskončili skór ako obvykle.

Leto bolo teplé, hoci tiež veľa pršalo. Tráva narástla veľká, ale rolníci mali fažkosti s jej sušením. Veľmi skone sa tento rok vydarila d'atelina.

Na žatvu sme sa tešili, lebo bolo veľmi pekné počasie. Úroda jačmeňa a pšenice v niektorých obciach bola lepšia ako vlna. Tieto druhy obilia sa rolníkom podarilo pozvázať za pekného počasia. Keď sa už žatva blížila ku koncu prišli veľké dážďe, ktoré trvali asi tri týždne a hrozili povodňou. Tieto dážďe predĺžili žatvu o celý mesiac. Roľníci mali veľké tažnosti so zberom ovsa a otavy. Nebolo oveľa lepšie ani s druhým zberom d'ateliny.

Prišla jeseň, ale veru iná ako obvykle. Babie leto trvalo iba niekoľko dní. Počasie sa ochladilo a počas vykopávania zemiakov, ktoré neboli najlepšie, stále pršalo a dokonca aj snežilo. Roľníci museli robiť niekolikodňové preštváky, aby mohli vyjsť na

pole. V polovici septembra prišiel sneh a mnohým rolníkom niektoré okopaniny zasypal.

Takéto počasie oneskorilo aj jesenné siatie a preto sa rolníci snažili ešte v novembri pracovať na poliach. Väčšina roľníkov v Krempachoch mali tohorčené obilie, ktoré vďaka umelým hnojivám, je veľmi pekné.

Treba poznamenať, že počas tohorčenej žatvy rolníci využívali pomoc roľníckeho krúžku, z ktorého si vypožičiavali stroje.

Vo voľných chvíľach Krempachy pracovali pri výstavbe kultúrneho domu a nového mostu.

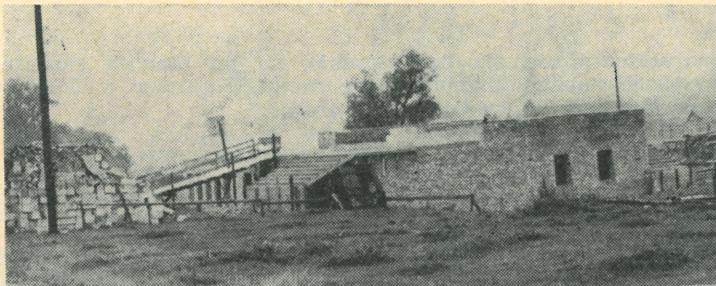
František a Ján Paciga

Na snímke: Janko a Milka Krištofkovi z 8,5 kg repou z tohto ročného úrody

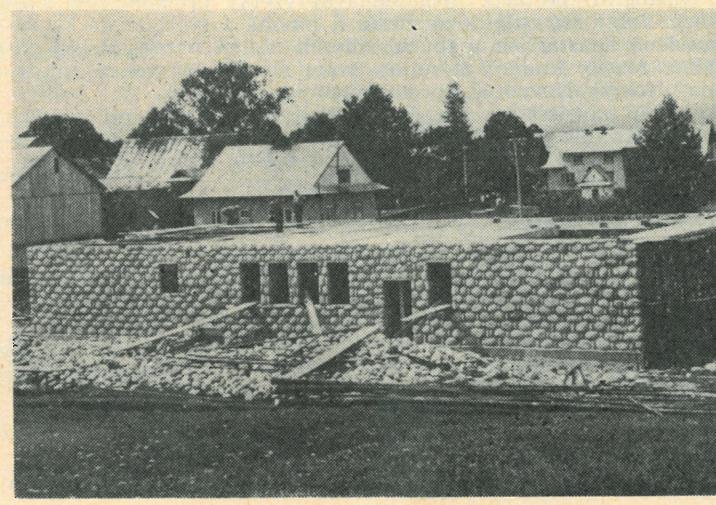
Foto: J. Paciga

Výstavba obecného kultúrneho domu v Dolnej Zubrici, stav v auguste 1972

Na stavbe kultúrneho domu v Krempachoch — september 1972

Snímka: F. J. Paciga

čitatelia
redakcia
redakcia
čitatelia
TRIBS

Najaktívnejšou organizáciou v našej dedinke je roľnícky krúžok. Hned po založení krúžku jeho členovia zorganizovali poľnohospodárske kurzy. Účastníci nášho kurzu sa zúčastnili oblastných a okresných súťaží, kde obsadili prvé miesto a dostali odmenu pre krúžok a vyznamenanie pre jednotlivcov. Dvakrát sa zúčastnili aj vojvodských súťaží, na ktorých obsadili II. miesto. Ako odmenu dostali vyorávací zemiakov. Krúžok každý rok organizuje pre svojich členov výlety do výskumných poľnohospodárskych ústavov.

Na schôdzach roľníckeho krúžku členovia často diskutovali o tom, ako pozdvihnú poľnohospodársku výrobu na našej dedinke. Tak napr., aby odstrániť obťažnú dopravu umelých hnojív z Nového Targu, vzdialého 15 km, rozhoďli sa dovážať tieto hnojivá priamo do Tribša zo spišského GS v Krempachoch. Okrem toho prenajali miestnosť na skladovanie umelých hnojív. Roku 1967 sa prihlásili do súťaže agrominima, ktorú organizoval VNV a Vojvodská správa roľníckych krúžkov v Krakove. Obsadili VIII. miesto a dostali odmenu vo výške 20.000 zl.

Túto odmenu, na návrh členov krúžku, určili na zriadenie výkupného strediska pre dobytok. Okresné orgány súhlasili s našim návrhom a povolili nám raz za mesiac otvárať výkupné stredisko pod podmienkou, že si miestní obyvatelia svojpomocne vybudujú patričné miestnosti.

Tak teda energicky chytili sme sa práce a postavili sme budovu v hodnote okolo 150 000 zl. Krúžok kúpil potrebnú váhu a 14. októbra 1969 sme slávnostne odovzدali do užívania výkupné stredisko.

Aktivisti roľníckeho krúžku začali teraz vyvíjať úsilie o vybudovanie skladov pre poľnohospodárske stroje a umelé hnojivá. Obdržali sme pomoc komposesorátu, ktorý nám bezplatne poskytuje stavebný pozemok, vymenil si s nami záhradu potrebnú pre rozšírenie tohto pozemku. Plán výstavby a dokumentáciu nám schválili na rok 1968.

Roku 1969 nás krúžok sa prihlásil do okresnej súťaže agrominima, ktorú zorganizovala rada ONV v Novom Targu. Roľnícky krúžok preadal okolo 400 ton umelých hnojív na 120 gazdovstiev; malí sme teda najväčšiu spotrebú hnojív v okrese. Vyudovali sme 44 sily na silážovanie krmív, urobili sme komplexe výplnenie 60 ha lúk, čo nám vykonala Štátne strojová stanica. Do výkupného strediska v Krościenku sme odovzدali najväčšie množstvo mlieka na Spiši, lebo 209 000 litrov. Stalo sa tak preto, že naše kravy boli racionálne krmení, o čo sa postarali absolventi poľnohospodárskych kurzov, ktorí sa vždy radi podeliili svojimi skúsenosťami s inými. Získali sme II. miesto v okrese a odmenu vo výške 40 000 zl.

Výbor roľníckeho krúžku pomohol pri výstavbe vodovodu poskytujúc svoj traktor a miešačku betónu a zaobsta-

Veľmi rýchlo uplynul dvojtýždenný pobyt žiakov z Drážkoviec, okr. Martin, ktorí navštívili Poľsko v rámci rekreačnej výmeny. Drážkoviec pri Martine sú, popri slávnej partizánskej Sklabine, druhou obcou zasluženou pre SNP. V Drážkovciach, po vypluknutí Slovenského národného povstania bol štáb I. Slovenskej partizánskej brigády M. R. Štefánika, ktoréj velil legendárny partizánsky veliteľ P. A. Veličko. V Drážkovciach sa nachádzalo partizánske letisko, ktoré prijímalo prvé zásielky zbraní a vojenského náradia zo ZSSR pre povstalcov. V tejto obci bola aj polná nemocnica pre ranených bojovníkov SNP a odtiaľ plynulo zásobovanie pre jednotky bojujúce pri Strečne. Medzi čestných občanov Drážkoviec patria aj Poliak Stanisław Majewski, účastník partizánskych bojov na Slovensku. Z jeho iniciatívy prišli do Poľska mladí Drážkovičania, aby piateľstvo medzi našimi národmi, nadviazané v období krutých protifašistických bojov, kvitlo dnes medzi predstaviteľmi mladých pokolení.

Deti z Dražkoviec, spolu so sprevádzajúcimi ich opatrovníkmi: Annou Jiřičkovou, Evou Jesenskou, Vlastou Ilgovou, Jozefinou Krasnecovou, Ludmilou Čavajdovou — navštívili Zakopane, Krakov, Kielce, Varšavu, Gdansk, Sopot, Gdyniu a rozprávkovú krajinu tisícich jazier — Warmiu a Mazursko. Milí hostia po celý čas pobytu poznávali dejiny Poľska, krásu našej krajiny, ale predovšetkým dobývali poľské srdcia, ktoré im boli vždy a všade naklonené.

Slovenské deti boli na rekreácii spolu s poľskými detičmi v Lidzbarku Warmińskom, meste, kde pôsobil Mikuláš Koperník. Hned na začiatku ich pobytu vysvitlo, že deti sa vedia dokonale dorozu-mieť so svojimi poľskými rovesníkmi a keď im chýbali slová, celkom presne si to vysvetlili posunkami. Výmena darčekov, adres a predovšetkým bozkov a objatí spečatili trvalé piateľstvo.

Deň 22. júla bol dňom spoľočného sviatku. Na lesnej či stinke, pri veselom horiacom ohni, v umeleckej časti programu vystupovali popri poľských deťoch, aj slovenské deti s krásnymi ľudovými tancami a spevmi. Vrely potlesk zhromaždených divákov, medzi ktorými sa nachádzali predstaviteľia stranických a štátnych orgánov z Lidzbarka Warmińskiego bol celkom zaslúžený.

Možno žiaci z Drážkoviec napíšu do Života o svojich dojmoch z Poľska? Radi uverejnime ich mienky o Poľsku a Poliakoch. Gratulujeme mladým Drážkovičanom a veríme, že to bola prvá, ale nie posledná návšteva v našej krajine.

ral aj zinkované rúry. Teraz obyvatelia Tribša majú už vodu vo svojich domoch. Gazdinky nemusia nosiť fažké vedeď s vodou a môžu sa doma aj vykúpať.

Tento rok v júli konečne odovzdali do užívania miestnosť na skladovanie umelých hnojív, traktora a iného náradia. Roľnícky krúžok plánuje ešte kúpiť automobilovú váhu, elektrifikovať všetky budovy krúžku a zaviesť aj telefón.

Za aktívnu prácu veľké uznanie patri predsedovi roľníckeho krúžku kr. W. Surmovi, podpredsedovi, ako aj ostatným členom výboru. Zeláme im veľa úspechov v ďalšej práci pre dobro obce a ľudového Poľska.

W. S.

SPOMIENKY NA ZÁJAZD

AKO SME UŽ PÍSALÍ, V DŇOCH 18. AŽ 24. SEPTEMBERA T.R. BOLA NA SLOVENSKU SKUPINA 25 KRAJANOV ODBOJÁROV. CESŤA ICH ZÁJAZDU VIEDLA PO STOPÁCH SLOVENSKÉHO NÁRODNÉHO POVSTANIA

DVAJA ÚČASTNÍCI TOHTO ZÁJAZDU, KRAJANIA A. G. ZO SPISA A O.K. Z ORAVY NÁM POSLALI LISTY, V KTORÝCH OPIŠUJU SVOJE DOJMY Z POBYTU NA SLOVENSKU. OBIDVA LISTY, SO SKRÁTKAMI, UVEREJŇUJEME.

Z nového Targu sme odišli autobusom Ústavu MS cez Jablonku a Chyžné do Martina. Išli s nami na tento zájazd aj ss. F. Bochenek z VNV v Krakove a mjr. W. Jaworski z Okresného zväzu ZBOWiD. V Dolnom Kubíne na nás čakal dr. Štefan Vesely, ktorý bol našim sprievodcom počas celého zájazdu. V Martine nás veľmi milo uvítali v Matici slovenskej a tu sme aj nocovali. Počas prvého dňa pobytu v Martine nás prijal správca MS prof. PhDr. Ing. J. Čelko, Csc.

V Martine sme sa stretli aj s kr. šéfredaktorom Života Adamom Chalupecom a jeho zástupcom Marianom Kaškiewicem, ako aj s tajomníkom ÚV KSČS Augustinom Andrašákom.

Druhý deň pobytu na Slovensku sme navštívili cintorín padlých hrdinov SNP v Priekopke, na ktorom sme našli hrob nášho krajanu z Novej Belej Aloja Gavendu, ktorého Nemci zversky umučili dňa 22.4.1945. Odišli sme odcestovali ďalej smerom na Žilinu a Bratislavu. Medzi Strečnom a Žilinou je pomník francúzskych partizánov. Stojí na mieste kde začali prvé partizánske boje 28. a 29. augusta 1944. Pri tomto pomníku prehovoril kraján Alojz Galuš, pamätku padlých sme učili minútou ticha. Navštívili sme aj Sedláčkov park, pomenovaný menom partizána, ktorého fašisti umučili.

Zo Žiliny sme odcestovali ďalej cez Hrabičov, Ostrý Grúň, Zubák do Kláku. Pri Kláku sú veľké lesy a hory, v ktorých v zime 1944/45 zimovali partizáni kapitána Jána Nálepku. V Kláku sme navštívili Kultúrny dom, v ktorom sa nachádza múzeum. V múzeu nás privítal riaditeľ školy; keď sme si prezreli múzeum, zapísali sme sa do pamätnej knihy a odišli sme do Bratislavu.

V Bratislave nás už čakali na Ústave pre zahraničných Slovákov dr. Ján Siráčky a prof. Martin Čeman. Odišli sme potom na Národný front, kde nás privítal vedúci tajomník dr. O. Čeman a predsedu Mestského výboru

SZPB dr. Št. Orlík. Prehovoril aj tajomník Obvodného výboru KSČS na Spiši kr. Jozef Bryja, ktorý v mene Spoločnosti pozdravil našich hostiteľov. Potom sme si pohesedovali pri poháriku dobrého slovenského vína. V Bratislave sme si pozreli hrad a položili sme kvety k pamätniku padlých sovietskych hrdinov.

Z Bratislavы cez Pezinok a Modru — kde sú najväčšie vinohrady na Slovensku — sme cestovali do Banskej Bystrice a Mikuláša a odštial do Levoče, kde sme videli rôzne zaujímavé pamiatky o. i. kletku hanby a kostol sv. Jakuba v ktorom hlavný oltár nám pripomínil oltár v Mariánskom kostole v Krakove.

Navštívili sme aj Prešov a Bardejov odkiaľ sme odcestovali na Duklu. Tam sme videli múzeum a krásny pamätník hrdinov, ktorí padli v bojoch o Dukelský priesmyk (na snímke). Vzdali sme hold padlým vojakom Červenej armády, ktorých na Dukelskom cintoríne leží niekoľko tisíc. K pamätníku padlých hrdinov Červenej armády položili veniec v mene nás všetkých krajanov: Jozef Bryja, Andrej Vojtas a Alojz Galuš.

24. septembra sme odcestovali z Bardejova cez Podolíneč, Spišskú Belu, Kežmarok, Huncovce do Lomnice kde sme sa rozlúčili s našim milým spievodcom po Slovensku dr. Štefanom Veselým.

My, obojári sa dlho budem pamätať na tento zájazd. Veľmi pekne d'akujeme Matici slovenskej a Ústavu pre zahraničných Slovákov v Bratislave, že sa tak milo o nás starali. Ďakujeme aj našej Spoločnosti a redakcii Život za to, že nám umožnili tento zájazd.

Zájazd krajanov obojárov na Slovensko a návšteva miest, kde sme voľakedy bojovali, vyzvali spomienky na vojnu a na to všetko, čo sme prežili. Avšak v mestách a dedinkách, cez ktoré sme prechádzali, už sme nevideli stopy po zničeníach: všetko je obnovené. Boli sme dojatí návšteve cintorínov, na ktorých sú pochovaní hrdinovia padlí v partizánskych bojoch počas druhej svetovej vojny — sú krásne udržované, všeade plno kvetov.

Počas všetkých stretnutí na Slovensku sme si spomínali s našimi hostiteľmi na fažké časy za vojny, na to, ako a kde sme bojovali, na našich veliteľov. Mnohí z nás boli vo fašistických koncentračných a zajateckých táboroch, v ktorých s nami veru veľmi kruto zaobchádzali, po celý čas sme hľadovali.

V Martine sme spomínali partizánskeho veliteľa, generála Piotra Veličku a jeho spolubojovníkov, medzi ktorými bol aj Poliak, Stanislav Majewski z Varšavy.

Neďaleko Kremnice je Jankov vršok, na ktorom je cintorín padlých hrdinov a krásny pamätník. Na tomto cintoríne sme našli hrob nášho krajanana a spolubojovníka z Oravy — Štefana Dudášku.

Počas pohostenia, ktoré nám pripravili v Trenčíne, predstaviteľ obojárov a bývalý veliteľ posádky v Lipovskom Mikuláši, súdr. Kováč sa spýtal, či niekto z nás neslúžil v Mikuláši u pešiakov. Prihlásil sa kraján Eugén Rapáč z Podrsnia: hned sa poznali a privítali vrelym objatím. Bolo to veru dojímavé stretnutie.

Potom nasledovala cesta do Bratislavu. Nemohli sme ani oči odtrhnúť od oblokov v autobuse. Videli sme krásne polia na rovinách, široké družstevné lány a vinohrady. Všetka práca na poliach je mechanizovaná, kone nebolo vidieť nikde. V Bratislave sme boli na hrade a na Slavíne. Z hradu je krekrásny

pohľad na celú Bratislavu, na Dunaj a Petržalku a vobec na celé okolie. Na Dunaji vybudovali veľmi pekný most, hovorí sa, že taký nemajú nikde v Európe. Uprostred mosta, na 60 metrov vysokých pilieroch je pavilón, v ktorom má byť kaviareň, ktorá sa bude otáčať okolo vlastnej osi.

Z Bratislavы cez Nitru a Zvolen sme cestovali do Banskej Bystrice, kde sme predovšetkým navštívili múzeum Slovenského národného povstania. Celá druhá svetová vojna je tam, dejiny povstania a hrdinov — protifašistických bojovníkov. Nasledovala Kremnička, v ktorej sme sa poklonili pamätké nevinných obetí povraždených nacistami. V Kláku, pri pamätníku ľudí povraždených preto, lebo pomáhali partizánom, sme položili kvety a minútou ticha sme uctili ich pamätku. Veď pomáhali nám všetkým. V zime nám často poskytovali nocľah, dávali jedlo a šaty, poskytovali potrebné informácie a vobec všetko, čo sme potrebovali. Nemci sa im za tu kruto pomstili. My, ktorí sme tie strašné časy prežili, srdečne im všetkým d'akujeme. Večná im vdaka a pamäť!

Banskú Bystricu sme ani nemohli poznati po 28 rokoch, odkedy sme tu neboli. Navštívili sme miesta, kde sme voľakedy bojovali; iba v horách a na vrškoch všetko ostalo tak, ako bolo. Banská Bystrica je dnes pekná, je tu veľa nových domov a verejných budov.

Nasledovali Staré hory, Doňovaly a Biely Potok, kde v septembri a októbre 1944 prebiehali tragickej boje. Dva mesiace mladí ľudia prelievali krv a kladli životy za slobodu. Mnohí účastníci zájazdu ukazovali miesta, na ktorých bojovali a spomíinali na tie chvíle. Na tomto mieste by som sa chcel poďakovať našim hostiteľom, ktorí často obočili z ustálenej trasy, aby nás zaviezli na miesta našich bojov. Sme im za to povdáční. Tak napr. sme obočili do kúpeľov Korytnica a ukazovali sme našim kamarátom miesta, kde sme bojovali. Obdivovali sme aj Biely Potok, ktorý počas Slovenského národného povstania trikrát prechádzal z našich rúk do nemeckých. Bol ohromne zničený a dnes z tejto malej dedinky je pekné mestečko.

Lutovali sme, že sme nemohli byť v centre Ružomberka a pred vtedajšími kamarátmi, kde nás zastihlo vypuknutie Povstania, ktorého účastníkmi sme boli od samotného začiatku. Dobre sa na to pamätam — bolo to v nedeľu. O 15.00 hodine sa v kasárnach ozvali automaty a slová Proletári všetkých krajín, spojte sa! Nech žije Československá republika! Partizáni prišli do kasárni zadnou branou, ktorá už bola pre nich nich pripravená, odomknutá a bez stráže. Hlavná brána bola neobyčajne silne ozbrojená, stáli tam guľomety a delá. Major Veselý privítal partizánov. Potom, keď celé mužstvo nastúpilo, hľasili sa dobrovoľníci, ktorí mali odzbrojiť Nemcov. Aj ostatní dostali zbrane a sli sme do boja. Podarilo sa nám vtedy zdolať Nemcov, hoci boli aj obeť. Bolo to v nedeľu, v parku sa zislo vela ľudí a keď Nemci ob-

Z GYMNÁZIA V TRSTENEJ SME DOSTALI MILÝ LIST, KTORY DOLU UVEREJNUJEME. SPOLU S VEDENIM GYMNÁZIA PODPÍSALI HO 45 ZIACI. DAJKUJEME.

NAVRHUJEME NADVIAZANIE

DRUŽBY MEDZI DVOMA GYM-

NAZÍMI V TRSTENEJ A V

JABLONKE.

Vážený pán šéfredaktor,

Chceme Vám osobne listom podakovať za Vašu ochotu a nezištnú pomoc pri organizovaní nášho zájazdu. Chceme ďalej arďačne podakovať panu redaktori Stojiskej, ktorá zo svojho vzácnego času obetovala veľa pre nás, veľmi milo rás prijala a jej vztah k Vášmu prekrásnemu mestu, jej vedomosti o jeho pohnutej historii, vedeli aj do nás vliat hrdosť nádym, čo všetko dokáže ľudov pre svoj národ. Ďakujeme aj ostatným členom redakcie za spoluprácu, doprovod a výkľad. Veríme, že nám aj v budúcnosti pomôžete pri organizácii podobných zájazdov pre žiakov nášho gymnázia.

Vás, pán Chalupec, by sme veľmi radi privítali na našom gymnáziu. Ak by ste niekedy boli v Krakove, k nám je odšial len sto kilometrov, boli by ste našim milým hostom, s ktorým by sme veľmi radi porozprávali a podelovali nielen v pedagogickom kolektíve, ale aj medzi našimi žiakmi o živote a vývoji sprievodenej socialistickej krajiny.

Ešte raz arďačne vďaka všetkym za všetko.

Vášte Veši:

1741/1

J. Štepita, prof.

vedúci zájazdu

a žiaci maturitných ročníkov:

TRSTENEJ

T. Pelko, riaditeľ

Schváľujúc rozhodnutie o udržaní v roku 1973 doterajších maloobchodných cien potravín vedenie strany a vlády položilo pred rezortom poľnohospodárstva mimo riadne zodpovednú úlohu: koordináciu prác všetkých inštitúcií a organizácií pracujúcich pre poľnohospodárstvo. Východiskovým bodom pre realizáciu týchto neplánkých a dôležitých úloh sú výsledky, ktoré tento rok dosiahlo poľnohospodárstvo. Tak teda aká je predbežná bilancia tohoročných výsledkov a úlohy poľnohospodárstva na rok 1973?

Podľa predbežných výpočtov roľníci dosiahli tento rok asi o 7% vyššie výrobné výsledky ako vlni, čo zároveň znamená, že prekročili tohoročné úlohy národochopodárskeho plánu a viac ako 4%.

Podľa posudku Štátnej inspekcie úrody, úroda obilia, okopanín, krmív je vyššia ako minulý rok.

Dobré výsledky dosiahli naši chovatelia.

★ Počet ošípaných v porovnaní s minulým rokom sa zvýšil o viac ako dva milióny kusov (údaje júnového sčítania), čo znamená skoro 14% prirastok; počet dobytka stúpol o 380 000 kusov, čiže o 3,4%.

★ Za úspešným rozvojom chovu

svedomitej práce v poľnohospodárstve. Za dva uplynulé roky poľský vidiek dokázal vytvoriť pomerne silnú biologickú a výrobnú základňu, ktorá bude dobrú platformou pre start k ďalej rastúcim úlohám budúceho roku.

Úlohou poľnohospodárstva pre rok 1973 je — všeobecne povedané — ďalší rast výroby potravín pre potreby

je to chov oviec. Po korektúre cien uskutočnenej v aprili t.r. tento chov získal výhodnú ekonomickú základňu. Túto príležitosť môžu a mali by využiť predovšetkým tie gázdovstvá, ktoré nemajú práve najlepšie podmienky, teda pacifickú nedostatok pracovných sôl, nedostatok maštali, hospodária na horšej pôde a na suchých pastvinách a pod.

Pred poľnohospodárskym aktívom, národnými výbormi a agrotechnickou službou sa teda črtá obrovská úloha. Roku 1973 bude treba ďalej zvýšiť odbornú pomoc poľnohospodárstvu, zlepšiť dodávky hodnotného chovného materiálu pre vidieku, podporovať špecializáciu súkromných gázdovstiev, zovšeobecňovať najmodernejšie pokyny agro- a zootechniky.

Bude treba pre nás vidiek pripraviť viac krmív, stavebných materiálov, hnojív, prostriedkov na ochranu rastlín, nového strojového parku v súhlasu s najúspešnejšími potrebami poľnohospodárstva.

Zároveň ďôležitou úlohou roľníckych kružiek bude neustála verifikácia počtu gázdovstiev, ktoré — z rôznych príčin — majú hospodárske efekty nižšie ako priemerné.

Halina Jaworská

PRIAZNIVÉ PERSPEKTÍVY POĽSKÉHO VIDIEKA

ÚLOHA PRE ROK 1973: ZVÝŠIŤ DYNAMIKU ROZVOJA

bude nasledovať samozrejme rast výkupu pre potreby trhu. Predpokladá sa, že dodávky živého dobytka v prepočítaní na mäso, ako aj výkup mlieka budú vyššie ako vlni o viac ako 15%.

Treba pritom poznamenať, že tieto výsledky boli dosiahnuté napriek nepriaznivým poveternostným podmienkam počas žatvy a počas jesenných vykopávok a sejby.

Za nami sú tri štvrtročia dobrej,

celej krajiny a na vývoz.

Preto pred násim poľnohospodárom stvom naďalej stojí prvoradé úlohy ďalšieho zvyšovania tempa rastu chovu. Z toho vyplýva, že treba intenzifikovať investície súvisiace s chovom, urýchliť výstavbu veľkopriemyselných fariem na št. majetkoch a moderných hospodárskych stavieb na každom súkromnom gázdovstve.

Roku 1973 pred roľníkmi-chovateľmi sa otvárajú ďalšie slibné perspektívy:

VIANOCNÉ CÍTANIE

Mademoiselle, magazín pre mladé Francúzky varuje svoje mladé čitateľky, aby nepodliehali panike, keď sa ocitnú voči svojej budúcej svokre. Časopis teda radi:

★ Neobliekaj si nové, nedávno ušité šaty, v ktorých sa citíš neisto. Vyber si niečo skromné, čo ti sluší a v čom sa páčiš svojmu milému.

★ Spoznaj záujmy budúcich svokrovcovcov, vyniesa sa tak nevhodným tématom.

★ Dones malý dárek alebo niečo praktické, čo sa ti podarilo urobiť samej. Avšak skôr popýtaj o radu svojho milého.

★ Spýtaj sa budúcej svokry či jej môžeš v

niečom pomôcť; najčastejšie (avšak nie vždy) robí to dobrý dojem. Pokus sa však nič ne-rozbíť.

★ Stále si pamätaj, že tvoj milý nepatrí iba tebe, ale že je aj milovaným synom svojich rodičov.

★ Pochvál zariadenie bytu a dodaj, že teraz už chápeš prečo tvoj milý takto hovorí o dome.

★ Nezabudni spomenúť, že vieš varif, ale nehovor, že poznáš lepšiu ako tvojej budúcej svokry predpis na koláče.

P.S. Nenučme za výsledky, ale možno sa vyplatí počúvnuť Mademoiselle?

ZAUJÍMAVOSTI

TO UŽ NIE JE ŽIADEN ZÁZRAK

Ešte pred rokom pre roľníka, ktorý si budoval dom, nákup kúpacej vane bol často iba snom, lebo pre vidiek sa určovalo iba okolo sedem tisíc vaní ročne.

Tento rok priemysel dodá pre vidiecké stavebnictvo 70 000 vaní. Už za tri štvrtročky vidiecké obchody predali roľníkom viac ako 58 000 vaní. Do vidieckych obchodov dodali okrem toho viac ako

100 000 umyvadiel, veľa elektrických bojlerov a iných hygienických zariadení.

Je to teda dobrá odpoveď pesimistom, ktorí neverili, že vidiek bude zásobený v tak kratkom období sanitným zariadením.

RASTLINNÉ MASLO

Snaď niekto z vás, milí čitatelia, jedol už rastlinné maslo, ktoré už tri mesiace vyrábajú Slieziske závody tukového priemyslu v Katowiciach-Szpiciach? Gurmani tvrdia, že másto je veľmi populárne na trhu a je poňom veľký dopyt. Maloobchodná cena je 40.— zł za 1 kg.

Rastlinné maslo obsahuje

o.i.: 45% hodnotného slnečnicového oleka, 45% palmového oleja, malé množstvo sójového a repicového oleja a okrem toho plnotučné mlieko a cenné vitamíny A a D. Pre svoju špecifickú konzistenciu rastlinné maslo si vyžaduje stále chladenie počítajúc závodom na jeho výrobu, cez predajne, a aj doma musí byť skladované v chladničke.

Slezské závody dodávajú každy mesiac na trh 250 ton rastlinného masla. Pre veľký dopyt tento tovar budú vyrábať aj závody tukového priemyslu v Gdansku, Varšave a Kruszwici.

Rastlinné maslo je veľmi zdravé, ľahko straviteľné a chufové sa vyrovnaná smotánkovému maslu.

Vajíčka na běžicím pásu

V Městci Králové zahájila provoz „továrna“ na vejce a velkodrubežárna. Na pásovém dopravníku se zde valí proud vajec z devíti obrovských snáškových hal, ve kterých „pracuje“ 145 152 nosnic. Ročně by mely snést 30 miliónů vajec. Devět hal je spojeno chodbou s administrativní budovou. Pásový dopravník nese bílý proud vajec touto chodbou až do třídírny s kapacitou až 25 000 kusů za hodinu. Uspořádání drubežárny i hal umožňuje zvýšení počtu nosnic na dvojnásobek.

Nová velkodrubežárna je dílem i majetkem Společného družstevního podniku pro chov drubeže a výrobu vajec okresu Nymburk. Podíl zde má třicet čtyři JZD, školní statek a Zemědělský nákupní závod. Závod je dobrou ukázkou soustředění sil a spolupráce v zemědělské výrobě. Drubežárnu si zemědělci vybudovali sami podle licence italské firmy SICIT z Milána. Dokázali celý podnik postavit dokonc o dva milióny levnejší, než předpokládal rozpočet.

Krmný systém, světelny režim i sběr vajec jsou automatizovány. Proto se také o provoz stará pouze devět ošetrovatelů. Při plánovitém využití snáškových hal drubežárny po celý rok bude činit výroba na jednoho pracovníka přes milion korun. Ještě v tomto roce má nová velkodrubežárna dodat 27 000 000 vajec a 1800 q drubežího masa.

Text a snímek Miroslav Voděra

W tym okresie niszczy się na polach skorupę lodozą tworzącą się na śniegu. Jest ona bowiem niebezpieczna dla ozimów. Drzewa owocowe bieli się, oraz zabezpiecza przed zajęciami.

Główna uwaga rolników winna skupić się na hodowli. Wszystkim zwierzętom trzeba zapewnić ruch na świeżym powietrzu, pamiętać trzeba o dobrym żywieniu krów świeżo wyciętych. Dobrze też należy żywić kotne macyjory owiec. W pomieszczeniach owiec nie można dopuszczać do powstania wilgoci i zaduchu. Ważną rzeczą jest również sztuczne oświetlenie kurników.

Dla uzyskania prawidłowego rozwoju zwierząt oraz wysokiej ich produkcyjności, niezbędne jest zapewnienie w żywieniu, poza podstawowymi składnikami białkowymi i energotwórczymi soli mineralnych i witamin. Składniki te potrzebne są szczególnie młodym zwierzętom. W paszach gospodarskich występuje zwykle niedobór składników mineralnych i witamin. Niedobór ten jest szczególnie duży w paszach, które np. na skutek późnego sprzętu lub niepomyślnych warunków atmosferycznych w okresie sprzętu i suszenia mają ogólną jakość.

Intensyfikacja nawożenia mineralnego oraz związany z tym wzrost zawartości azotu i potasu w paszach — powoduje tym pilniejszą konieczność uzupełniania pasz dodatkami mineralnymi.

Brak lub niedobór tych związków w paszy jest przyczyną dużych strat w hodowli. Powoduje on zahamowanie we wzroście młodych zwierząt oraz przyczynia się do powstawania krzywicy. Mleczność krów zostaje obniżona. Kury z braku tych składników często znoszą jajka bez skorupy. Apetyt zwierząt się zmniejsza, a również gorsze jest wykorzystanie podstawowych składników pokarmowych zawartych w paszach. Często powstaje u zwierząt,

anemia, pogarsza się przemiana materii co prowadzi do obniżania ich zdrowotności. Częstym następstwem braku soli mineralnych i witamin są zaburzenia w procesach rozrodczych zwierząt.

W celu wzbogacenia pasz gospodarskich w deficytowe sole mineralne, witaminy antybiotyki i inne składniki poprawiające wykorzystanie pasz przez zwierzęta — produkuje się różne rodzaje mieszanek i koncentratów mineralnych oraz witaminowych.

Szczególnie potrzebne jest stosowanie ich w gospodarstwach, które posiadają dostateczną ilość pasz gospodarskich, pokrywających potrzeby energetyczne i białkowe produkcji zwierzęcej.

Preparaty typu Polfarmix (dla drobiu) są dostosowane do zadawania z wodą do picia, podczas gdy inne dodatki mieszają się ze skarmionymi paszami lub z mlekiem (np. Biowitan) albo pojedynczo sporządzanym dla cieląt.

MINERALNA MIESZANKA PASZOWA MM jest przeznaczona dla wszystkich zwierząt gospodarskich. Zawiera ona w odpowiedniej proporcji wapń, fosfor, żelazo, miedź, mangan i kobalt, które to składniki są niezbędne dla prawidłowego wzrostu i rozwoju zwierząt.

Bardzo duże znaczenie ma stosowanie w żywieniu zwierząt SOLI PASTEWNEJ, której dodatek podnosi smakowość pasz gospodarskich i spełnia rolę dietetyczną. Bydło, owce i konie potrzebują soli w dużej ilości. Natomiast dla trzody i drobiu nadmiar soli w paszach jest szkodliwy. Zapotrzebowanie na sól wzrasta u zwierząt pracujących fizycznie, gdy wraz z potem tracą one znaczną ilość soli i chloru a więc składników, które znajdują się w soli.

BOWITAN jest koncentratem witaminowo-antybiotykiem przeznaczonym dla cieląt hodowlanych

i opasowych. Stosowanie Biowitanu przyczynia się do utrzymania cielescia w zdrowiu oraz obniża koszty wychowu cieląt. Przy stosowaniu Biowitanu w ciągu całego okresu wychowu cielescia można zmniejszyć dawkę mleka pełnego o 200 litrów.

Wychów prosiąt ułatwia koncentrat witaminowo-antybiotykowy „SUWITAN“. Preparat ten chroni prosiąt przed różnymi chorobami jak np. anemia i krzywica oraz sprzyja ich wzrostowi i ogólnemu rozwojowi.

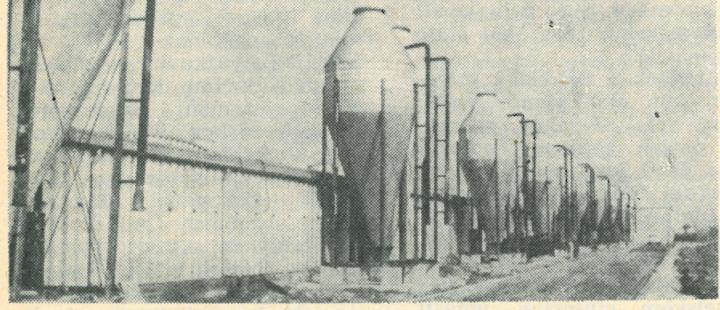
Ważnym dodatkiem, uzupełniającym ilość wapnia w paszach gospodarskich jest KREDA PASTEWNA. Szczególnie dużo wapnia potrzebują samice cielarne i krowy wysokomleczne. Dawkę kredę pastewną należy zwiększać w okresie skarmiania lisic buraczych i kiszonek. Wapń zawarty w kredzie zubojetnia nadmiar kwasów znajdujący się w tych paszach. Kredę pastewną należy dodawać razem z mieszkanką MM.

Dużą rolę w racjonalnym żywieniu zwierząt odgrywają również:

- mieszanka mineralno-antybiotykowa MIKRO A, przeznaczona dla cieląt, prosiąt i drobiu,
- koncentrat witaminowo-antybiotykowy BIOTAN, przeznaczony dla wszystkich zwierząt gospodarskich,
- witaminowa pożywka dla wszystkich zwierząt gospodarskich PASZOWIT
- preparaty witaminowo-antybiotykowe dla drobiu POLFAMIX,
- preparaty dla prosiąt ssących przeciwko anemii SYROP.

Wszystkie dodatki paszowe można nabyć w sklepach i magazynach gminnych spółdzielni. Na opakowaniach tych artykułów są podane szczegółowe przepisy dotyczące ich stosowania.

S.D.

Z KALENDÁRA NA – JANUÁR – LEDEN

NESU, NESU VODU
O VÁNOČNÍM HODU
PŘED VRATA NA DRNÍČEK,
NA ZELENÝ TRÁVNÍČEK.
VODO, VODIČKO

STUDENICKÁ
NESE SE TI VEČERIČKA.
POVĚZ TY MNĚ PRAVDU,
CO SE TĚ PTÁT BUDU:
KAM SE DOSTANU,
NA KTEROU STRANU,
KDE MŮJ MILÝ DNES,
OZVI SE MI PES!
JESTLI NA MNE MYSLÍ
A JAK O MNĚ SMEJSLÍ,

NÁŠ VIANOČNÝ TEST

Niekedy nezaškodí trochu si preskúmať seba samu: aký máš výkus, ako sleduješ módne zmeny, ako sa staráš o svoje obliekanie? Náš test ti pri tom pomôže. Položíme ti niekoľko otázok, odpovedaj úprimne a poznáč si body, ktoré ti patria za jednotlivé odpovede. Na záver si spočítaj svoje body, aby si získala konečnú odpoveď na otázku: Aký máš výkus?

1. KEDY SI KUPUJEŠ NOVÉ VECI?
 - a) Keď sa ti niečo mimoriadne zapáči 15
 - b) Keď niečo súrne potrebujes 5
 - c) Pravidelne, začiatkom každej módnej sezóny 10
2. AKÝ TYP OBLIEKANIA MÁŠ NAJRADŠEJ?
 - a) To, v ktorom sa sama sebe najlepšie páčis 10
 - b) To, ktoré je pre danú príležitosť najúčelnejšie 5
 - c) V ktorom sa páčis aj druhým 15
3. ČO UROBÍS, KEĎ PRI OBLIEKANÍ SA DO DIVADLA ZBADAS, ŽE NA PANČUCHÁCH TI UTEKÁ OČKO?
 - a) Rýchlo si natiahneš druhé pančuchy 5
 - b) Obliečeš si nohavivový komplet 15
 - c) Vyberieš sa v poškodených pančuchách 10
4. AKÉ PANČUCHY MÁ NOSIT ŽENA Z HRUBŠÍMI NOHAMAMI?
 - a) Svetlé čipkovane 10
 - b) Také, ktoré sa hodia k oblečeniu 15
 - c) Vždy radšej tmavších odtieňov 15
5. AKÝ JE TVJ NÁZOR NA TOPANKY S PLNÝM PODPÄTKOM?
 - a) Sú moderne, to znamená, že každý ich môže nosiť 15
 - b) Sú vhodné len pre mladé a štinske dievčatá 10
 - c) Nič by sa nestalo, keby ich nevyrábali 5
6. PODEĽA ČOHO SI UTRČUJES DEŽKU ŠIAT?
 - a) Podľa vzhľadu a tvaru svojich nôh 10

b) Vždy podľa módy 15
c) Dežku šiat nepokladas za dôležitú 5

7. PODEĽA ČOHO SA ROZHODUJES O FARBE ŠIAT?

- a) Podľa módnej farby novej sezóny 15
- b) Podľa toho, čo sa ti najväčšmi páči 5
- c) Podľa momentálnej nálady 10

8. NA KOHO BY SI SA CHCELA PONASAŤ?

- a) Na Jane Fondovú 10
- b) Na svoju obľúbenú manekýnu 15
- c) Nechceš sa ponásat na nikoho 5

40—65 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

70—95 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

95—120 BODOV:

Patriš medzi dievčatá, ktoré venujú módne veľa času a veľa peňazí. Oblubuješ módne novinky, rada si stredobodom pozornosti. Ak si v dobrej finančnej situácii, tak je to v poriadku. Ale nezabúdaj, že prílišný sledovanie mód by si mohla upadnúť do krajnosti, čo viedie k nevkusnému obliekaniu. Preto nezaškodí trochu prísnej sebkritiky a viac uváženosťi.

5—10 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

10—20 BODOV:

Patriš medzi dievčatá, ktoré venujú módne veľa času a veľa peňazí. Oblubuješ módne novinky, rada si stredobodom pozornosti. Ak si v dobrej finančnej situácii, tak je to v poriadku. Ale nezabúdaj, že prílišný sledovanie mód by si mohla upadnúť do krajnosti, čo viedie k nevkusnému obliekaniu. Preto nezaškodí trochu prísnej sebkritiky a viac uváženosťi.

20—30 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

30—40 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

40—50 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

50—60 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

60—70 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

70—80 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

80—90 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

90—100 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

100—120 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

120—140 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

140—160 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

160—180 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

180—200 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

200—220 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

220—240 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

240—260 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

260—280 BODOV:

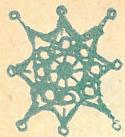
Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

280—300 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti prepožičia zdravú sebadôveru, isté vystupovanie, pestovaný zovnajšok ti pomôže aj v osobnom živote.

300—320 BODOV:

Máš konzervatívnu povahu, čo sa prejavuje aj na tvojom obliekaní. Podľa tvojho názoru sú na svete oveľa dôležitejšie veci, ako trápiť sa džžou šiat alebo farbou sukne. Do určitej miery máš sice pravdu, no predsa by nezaškodilo, keby si trochu dbala o seba, ved si mladá. Rýchlo sa pozri do skrine a zistíš, že si dva roky zaostala za súčasnou módom. Uvedom si, že dobrý vzhľad ti

mladym * mladším * najmladším

Слова А. ЖАРОВА
Жузыка С. ДЕШКИНА

ВЗВЕЙТЕСЬ КОСТРАМИ!

Взвейтесь кострами,
Синие ночи!
Мы — пионеры,
Дети рабочих.

Близится эра
Светлых годов.
Клич пионера —
„Всегда будь готов!”

Будем расти мы
Дружной семьёю,
Всегда готовы
К труду и бою.

Будем примером
Борьбы и трудов.
Клич пионеров —
„Всегда будь готов!”

Радостным шагом
С песней веселой
Мы выступаем
За комсомолом.

Близится эра
Светлых годов.
Клич пионера —
„Всегда будь готов!”

Грянем мы дружно
Песнь удалую
За пионеров,
Семью мировую.

Будем примером
Юных борцов.
Клич пионеров —
„Всегда будь готов!”

Мы поднимаем
Красное знамя.
Дети рабочих,
Смело за нами!

Близится эра
Светлых годов.
Клич пионеров —
„Всегда будь готов!”

PIESEŇ SOVIETSKÝCH PIONIEROV

Všeobecný Festival sovietskych pionierov. Na snímke: mladí bubenici otvárajú pochod na Červenom námestí v Moskve

Foto: CAF

LENINGRADSKÝ DÉN

Bol to príjemný jesenný deň, listy stromov zožltli a sem-tam poletovali po chodníkoch. Krácali po nich deti do školy a listy im robili akéhosi šepotavého spoločníka. Moja cesta viedla po najpamätnnejších miestach, popri stavbách, ktoré majú svoju dlhú história. Tu, v tomto peknom meste na Neve, sa začali písat dejiny nového pokrokového štátu. Za Veľkej vlasteneckej vojny obrancovia Leningradu nedovolili, aby doň vkočila noha fašistického vojaka. Za ich nesmierne bojové úsilie dostal Leningrad hrdý titul mestohrdina.

Tu, hľa — stojí Zimný palác. Dielo architekta Rastrelliho, bývalé sídlo ruských cárov a posledné sídlo buržoáznej vlády. Naň namieril svoju hlaveň legendárny krížnik Aurora. Viem, to určite všetci viete, ale to, že z tohto pokojne kotviaceho veterána sa stalo múzeum, možno neviete. A v miestnostiach prekrásneho Zimného paláca je umiestnená svetozáma obrazáren Erimitáž. Sú v nej skvosty ruskej, sovietskej a svetovej maľby i sochárstva.

Ak Leningrad nazveme koľkou revolúcii, potom je Smoľný štábom revolúcii. Áno, sídlil v ňom štáb a až do 10. marca 1918 v ňom pracoval V. I. Lenin.

Na prechádzke po tomto meste revolúcii nemôžeme obísť Petropavlovskú pevnosť. V roku 1703 ju nechal postaviť zakladateľ Petrohradu — Peter I. a mala slúžiť predovšetkým na obranu pred nepriateľskými vpádmi. V temných kazematách väznili „nepriateľov“ cárskeho režimu a nejeden z nich tu dožil posledné dni svojho života. Osud tejto pevnosti — ako aj celého cárskeho Ruska — však zmenil výstrel z Aury. Od roku 1922 zmenili pevnosť na historicko-revolučné múzeum.

No dnešný Leningrad to nie sú len staré, historicky vzácné miesta. Mesto dneška — to je veľké množstvo moderných budov, kultúrnych domov a klubov, škôl všetkých stupňov, divadiel, vyše 1800 priemyselných podnikov, výskumných ústavov a vedecích pracovísk, športových štadiónov, rozhlasových a televíznych štúdií... Mesto sa stále rozrástá.

Ked' sme sa už dostali k číslam, spomenieme jednu zaujímavosť. Leningrad stojí na vyše 100 ostrovoch, ktoré sú spojené takmer 500 mostami, mostíkmi a lavičkami. Naposledy tu postavili most Alexandra Nevského, ktorý pred 731 rokmi porazil švédske vojská. V noci sa mosty otvárajú a pripravujú pre turistov nevšedné zážitky — preplávajú lode a po pol hodine sa zatvoria späť. Druhé najväčšie mesto Sovietskeho vzázu je zároveň výkym prístavom, od kiaľ sa otvára cesta cez Baltické a Severné more na Atlantický oceán.

Je toho veľa, čo by ešte bolo hodno spomenúť, je to mesto s bohatou históriaou a peknou prítomnosťou no ešte krajinou budúcnosťou. Zijú a pracujú v ňom ľudia, majú svoje problémy a radosti, tak ako v hociktorom ľinom meste na svete. Rodia sa tu deti, potom chodia do školy, tak ako títo tu predo mnou, prežívajú prvé radosti, navštievajú divadlá a kiná. Zijú úplne všedné dni.

Na snímke: Lenigrad — Nevský prospekt

ZLATÁ REŤAZ

V izbe nám rastie stromček — strom,
až vonia lesom celý dom.

Sťa konvalinky!

Malinčie!

To dokáže ihličie.

Ozdoby vešiam. Krásne svietia.

Nakoniec príde zlatá reťaz.

Už sa izba ligoce.

Už sú u nás Vianoce.

LIBUŠA FRIEDOVÁ

BIELA BÁJKA

PO ULICI CHODÍ
PANI ZIMA.
IDÚ O NEJ CHÝRY,
ZE JE PRÍMA.

ROZPRÁVA VRAJ DETOM
KRÁTKU BÁJKU —
AKO OD NEJ KÚPIL
JELEŇ KRAJKU.

NEBOL TO VŠAK JELEŇ
ALE KTOSI,
CO V BATOHU ZÁVEJ
Z KRAJKY NOSÍ.

PREDÁVA HO LACNO
NA SANICE,
LEN ČO PANI VKROČI
DO ULICE.

PAVOL ŠTEFÁNIK

**MLADÝM, MLADŠÍM, NAJMLADŠÍM ŽELÁME VELÁ DÁRČEKOV POD VIANOČNÝM
STROMČEKOM A VESELÚ ZÁBAVU CEZ PRÁZDNINY.**

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

Prawnik

LIST DO REDAKCJI

Ob. J. K. z powiatu Nowotarskiego pyta w swym liście skierowanym do Redakcji czy prawdą jest, że obecnie w razie choroby przysługuje mu jako pracownikowi 100% zasiłek chorobowy i to niezależnie od tego czy przebywa w szpitalu czy też leży w domu?

Na pytanie odpowiadają-

my, że od 1 lipca br., weszła w życie ustanowiona 6 lipca 1972 r. o podwyższeniu zasiłków przysługujących z ubezpieczenia społecznego w razie choroby pracownika. (Dz. U. Nr. 27 poz. 191).

W myśl zasad w niej zawartych od dnia 1 lipca 1972 r. wynosi się pracownikom za czas niezdolności do pracy zasiłek z ubezpieczenia społecznego w wysokości 100% zarobku miesięcznego jeżeli niezdolność do pracy spowodowana jest wypadkiem lub chorobą zawodową. Natomiast jeżeli niezdolność do pracy spowodowana była innymi przyczynami np. wypadkiem po

za pracą, lub chorobą zwykłą nie noszącą cech choroby zawodowej, obecnie wynosi się zasiłek z ubezpieczenia społecznego w wysokości 85% miesięcznego zarobku. Zasiłek wynosi się w czasie od 1 lipca 1973 r. do 30 czerwca 1974 r. będzie wynosił 90% miesięcznego zarobku, zaś po dniu 1 lipca 1974 r., zasiłek będzie wynosić w wysokości 100% zarobku miesięcznego niezależnie od przyczyny niezdolności do pracy.

Zasiłki wynosi się w powyższej wysokości niezależnie od stanu rodzinnego pracownika oraz od

tego czy przebywa on w domu czy też w zakładzie leczniczym.

Zasiłek może być jednak pozbawiony pracownik wykorzystujący zwolnienie od pracy niezgodnie z przeznaczeniem np. w celu wykonywania innych prac, albo naruszający w sposób istotny wskazania lub przeciwskazania lekarskie, a także gdy niezdolność do pracy spowodowana została nadużyciem alkoholu lub rozmłyśle albo też przez udział w bójce lub pobiciu względnie przy popełnieniu innego umyślnego przestępstwa.

W. FERFET

Weterynarz

GRYPA U PROSIAT

U prosiat oraz młodych warchlaków występuje schorzenie zwane grypą prosiat, a będącym w zasadzie zaraźliwym zapaleniem płuc. Jest to choroba zakaźna i bardzo zaraźliwa atakująca płucia. Występuje to schorzenie zwłaszcza w zimnych ciemnych i wilgotnych chlewniach. U prosiat dobrze odżywionych i trzymanych w suchym i cieplym po-

mieszczeniu choroba ta jeśli nawet wystąpi, to przebiega łagodnie i nie powoduje wielkich strat. Drugą przyczyną sprzyjającą szerzeniu się grypy jest duże zageszczenie prosiat w chlewni. Choroba przenosi się z jednego prosięcia na drugie poprzez plwocinę wydobywającą się podczas kaszlu. Zarazek atakuje płuca powodując ich nieżyt i zapalenie. Głównym objawem choroby jest kaszel oraz zatrzymanie rozwoju prosięcia. Zazwyczaj ma ona przebieg przewlekły i ciągnie się 3–5 tygodni. W częstych przypadkach zwierzęta giną na skutek

zapalenia płuc. Jak już wspomniano, szerzeniu się choroby sprzyjają zimne i wilgotne pomieszczenia oraz duże skupienia zwierząt. Zapobiegajmy więc grypie przez wychów miotów osobno w suchych i cieplych pomieszczeniach.

Pierwszymi oznakami zachorowania jest kaszel. Czasem dochodzi się rozwolnienia i braku apetytu. Stopniowo kaszel staje się coraz wyraźniejszy. Często na skórze uszu, głowy i ogona występuje wysypka, która zamienia się w strupy. Po 3–5 tygodniach zależnie od warunków utrzymania i stopnia odporności prosiat zdrowie poprawia

się, mniej wytrzymale padają. Prosięta które przetrzymają chorobę jeszcze przez długi czas kaszla i nie rosną normalnie. Stan zdrowia prosiat, które przechorowały grypę, pogarsza się często nawet w porze letniej i kończy się zwykle śmiercią. Poprawa warunków utrzymania świń nieraz wstrzymuje szerzenie się choroby.

Leczenie sztuk chorych na grypę jest bezskuteczne i dlatego cały wysiłek hodowców powinien być skierowany na zapobieganie chorobie.

HENRYK MĄCZKA

Zuzka

KAPUSTOVÁ POLIEVKA

Rozpočet pre 4 osoby: 1 malá hlávka kapusty, 1/2 lyžice masti, 1 lyžica múky, 1 cibuľa, červená paprika, rasca, mleté čierne koreniny, očot, soľ, cukor, 1 bobkový list.

Kapstu umyjeme, pokrátame na rezance a dáme varíť do osolenej, vriacej vody spolu s bobkovým listom. Z masti, múky a postrúhané cibulky pripravime bledú zápražku, pridáme do nej papriku, rascu a koreniny, zalejeme vodou a prilejeme k uvarenej kapuste. Nakoniec podľa chuti okyslime octom, osladíme a povarieme.

RYBACIA POLIEVKA

Rozpočet pre viac osôb: Rybacie hlavy a vnútornosti, 120 g mletanej koreňovej zeleniny, 20 g cibule, 20 g masti, 20 g krupicovej múky, 20 g krupice, 2 dl mlieka, voda, soľ, čierne koreniny, podľa možnosti zeleniny petržlen.

Očistené rybacie vnútornosti a hlavy vložíme do studenej vody a varíme. Pokrájanú zeleninu zalejeme vývarom z nich a uvaríme. Z tuku, múky a krupe pripravime bledú zápražku, pridáme do nej po-

struhanú cibuľu, popräzime, rozriedíme vodou a mliekom a spolu so zeleninou povaříme. Osolíme, okoreníme a nakoniec pridáme obraté posekaný rybacie mäso a posekaný zelený petržlen. Do polievky môžeme pridať pokrájanú opráženú žemľu. Polievku možno pripraviť aj bez mlieka.

KAPOR V ASPIKU

Rozpočet pre viac osôb: 600 g kapra alebo sumca, 100 g koreňovej zeleniny, očot, soľ, koreniny, voda.

Očisteného, vypitvaného kapra alebo pokrájame na niekoľko častí, alebo, ak je menší, vložíme v celku do vriacej vody, v ktorej sa vari očistená, pokrájaná koreňová zelenina a do ktorej sme pridali koreniny, očot a soľ. Rybu varíme 8 až 10 minút (podľa veľkosti). Po uvarení ju vyberieme a necháme vychladnúť. Vychladnutú rybu poukladáme na misu, ozdobíme kolieskom vajca uvareného na tvrd, kolieskami citróna, zeleným petržlenom, uvarenou mrkvou, zalejeme vlažným aspikom a necháme stuhnúť.

VIANOČNÝ PLNENÝ MORIÁK

Rozpočet pre viac osôb: 1 menší moriák, 4 dkg masla, soľ, voda.

Plinka: Vnútornosti, 5–6 zemlí, vajcia, 6 dg masla, mleté čierne koreniny, mlieko.

Rozpočet pre viac osôb: 1 menší moriák, 4 dkg masla, soľ, voda.

Rozpočet pre viac osôb: 1 menší moriák, 4 dkg masla, soľ, voda.

Podávame so zemiakmi a zeleninovým šalátom.

ko, majorán, zelený petržlen, soľ.

Očisteného moriaka naplníme plnkou, otvor zaśijeme, osolíme, dáme na pekáč s maslom, podlejeme horúcou vodou a pečieme.

Plinka: Žemle namočíme do mlieka a vytlačíme. Na cibulke udusíme vnútornosti, zomelieme, pomiešame so žemľami, pridáme soľ, čierne koreniny, majordán a zelený petržlen.

Necháme vychladnúť. Zlitky vymiešame s maslom, bielkou, vysušanou s plnkou. Podávame s ryžou alebo zemiakmi.

KURČA S CESNAKOM

Rozpočet: Kurča, maslo. Omáčka: menšia cibuľa, 2 lyžice múky, 2 lyžice paradajkového preťaku, soľ, 6 strúčikov cesnaku, posekaná petržlenová vŕňať.

Kurča rozporcujeme a na masle opečieme. Počas opekania môžeme pridať menšie množstvo vody. V hrnci rozpustíme maslo, pridáme hladkú múku, pokrájanú cibuľu, rozotretý cesnak a pripravíme si svetlú zásmažku, ktorú zriedime vodou, posolíme a primiešame do nej paradajkový preťak. Do omáčky vložíme kuracie mäso a dusíme, kým úplne zmäkne. Napokon pridáme posekanú petržlenovú vŕňať.

Zriedime vodu, posolíme a zomelieme na masle opečieme a pridáme do nej paradajkový preťak. Do omáčky vložíme kuracie mäso a dusíme, kým úplne zmäkne. Potom zamiešame orechy, všetko vylejeme na plech, ktorý je vyložený obľátkami, a necháme stuhnúť.

PLNENÝ MEDOVINKA

Rozpočet: 300 g hladkej múky, 200 g práškového cukru, 2 vajcia, 2 polievkové lyžice medu, 1 kávová lyžica prášku do pečiva, 20 g cukru na posypanie, klinčeky, škorica, nové koreniny, aniz, citrónová kôra.

Plinka: 150 g ríbezľového lekváru, 100 g orechov, 50 g hrozienok.

Na dosku preosejeme múku, cukor a pridáme vajcia, med, prášok do pečiva, zomleté, preosiate klinčeky, škoricu, aniz, nové koreniny a postrúhanú citrónovú kôru. Všetko zmiesíme na cesto, ktoré vysušíme na hrubku 1 1/2 cm a prekrojíme na polovicu; jednu časť položíme na vymastenú a mukou vysypaný plech, potrieme plnkou (levkár), zomleté orechy a hrozienku zmiešame a prikryjeme druhou polovicou cesta. Pečieme v mierne teplej rúre asi hodinu. Po upečení pokrájame a posypeme cukrom.

TURECKÝ MED

Rozpočet: 4 bielky, 370 g kryštálového cukru, 250 g medu, 250 g orechov, bielej obľátky.

Z bielkov a cukru ušľaháme tuhý sneh, do ktorého za stáleho šľahania prilievame prevarený med. Masu dáme nad paru a znova šľaháme, kým nie je horúca. Potom zamiešame orechy, všetko vylejeme na plech, ktorý je vyložený obľátkami, a necháme stuhnúť.

NEVITE SNOM? NIE? ANI MY NEVERIME, ALE PREDSA KAŽDÝ Z NÁS SA NIEKEDY POZRIE DO SNÁRA, AJ KEĎ TO POKLADÁ ZA PREDSDUDOK NAŠICH BABÍČIEK. KO- NEČNE, VED JE TO IBA ZÁBAVA. TAK TEDA, KEĎ SA VÁM SNÍVA:

★

KALENDÁR 1972

DECEMBER – PROSINEC

1. PIATOK	SOBOТА	16. SOBOТА
2. SOBOТА	NEDEĽA	17. NEDEĽA
3. NEDEĽA	Paulína	18. PONDELOK
4. PONDELOK	František	19. UTOROK
5. UTOROK	Barbora	20. STREDA
6. STREDA	Krištof	21. SVRTOOK
7. SVRTOOK	Mikuláš	22. PIATOK
8. PIATOK	Martín	23. SOBOТА
9. SOBOТА	Daniela	24. NEDEĽA
10. NEDEĽA	Adam	25. PONDELOK
11. PONDELOK	Silvester	26. UTOROK
12. UTOROK	Marcelina	27. STREDA
13. STREDA	Titus	28. SVRTOOK
14. SVRTOOK	Simon	29. PIATOK
15. PIATOK	Troch králov	30. SOBOТА
1. decembra	Julian	31. NEDEĽA
15. decembra		
		vých. sl. 7.22 záp. sl. 15.27
		vých. m. 2.52 záp. m. 12.56
		vých. sl. 7.39 záp. sl. 15.24
		vých. m. 11.50 záp. m. 1.07

snár

Nádražie vidieť — neočakávaná návšteva — byť na ňom — budeš cestovať Nemý byť — príliš si dôverujes — vidieť — budeš povýšený v práci Nevestu alebo ženicha vidieť — duševný kľud — s ním tancovať — skorá svadba — k oltáru viesť — tvoje prírame sa splní — martvých vidieť — dlhé, štastné manželstvo — vidieť ležat — znamená smrť Nevera — manželské štasticie Noc tmavá — rodinná hádka — jasná — dlhy život — bûrlivá — hrozí ti strata — ist v noci vonku — ostaneš bez domova Obchod plný ľudu — blahobyt — vchádzat do neho — budeš mať veľké výdavky — zavretý — zlý obchod — ist okolo neho — zvládnas pokušenie — byť v ňom zamestnaný — neočakávaná práca Osia vidieť — hádky, nepokoje — bieleho vidieť — veľké dedičstvo — ktorý na nás útočí — hanba, poníženie — v klietke vidieť — hanba v rodine Ovocný strom kvitnúť vidieť — štasticie — s ovocím — dobré výhliadky — zlomený — pred cieľom sa potkneš — vidieť padat — utrpíš skodu Ovocný trh — tvoje predsa vyzvatie sa vydarí.

NEVIETE SI PORADIŤ S RÓZNYMI TAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORE VÁS ROZČULUJÚ? NAPIŠTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, WARSAWA, UL. FOKSAL 13. ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NÁŠHO CASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEK — redaktor naczelný, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz spoleczne kolegium redakcyjne w składzie František Bednářík (Nowa Bielawa), Augustin Bryza (Łapsze Wyżne), Mirona Čížková (Zelów), Józef Gribáč (Podwilk), Józef Griglak (Niepolomicze), Vladimír Hess (Lublin), Bronisław Knapčík (Mikołów), Ján Kovalík (Zubrzica Dolna), Ján Kríštof (Kempachy), Waclaw Luščinský (Zelów), Lídia Msałová (Zubrzica Górska), Lídia Mundilová (Kuców), Ignác Nižník (Myślenice), František Svetlák (Lipnica Mała), Ján Svintek (Piešťany), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gesiniec), Zofia Wasielak (Łapsze Niżne), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenie i korekta jęz. czeskiego — Valérie Wojnarowska. Tłumaczenie na język polski — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu słowackiego — Ján Kacviński. Korekta jęz. słowackiego Ján Spernoga. Red. techn. — Krystyna Tomczyk. Oprac. graf. — Joanna Deresz. „ŽIVOT” ukazuje się około 15 každego miesiąca.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca: Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, FOKSAL 13. TEL.: 26-44-49

Na strednom Slovensku, kde sa západná časť Turčianskej kotliny stýka so Ždiarom a Malou Fatrou, vysoko položeným hradom Slovenska a spolu s trotskami starobylých hradov Blainca a Skabina zdobi zelený veniec turčianskych vrchov, o ktorých veľký slovenský básnik Svetozár Hurban-Vajanský vo svojej básni písal:

..... nad dolinami tri mohutné hrady
jak starci sedia, tráscie šedinami,
k nim zaletí iba havran bludný,
ich nezobudí už ani len deň súdry.”

Rusko, Poľsko, Rumunsko a Turecko. Tieto cesty mali vplyv aj na ich národné povedomie, takže už r. 1863 bolo tu založené jedno z troch prvých slovenských tzv. matičných gymnázií. V r. 1874 gymnázium bolo Uhorskom zrušené a na jeho miesto založili maticearský učiteľský ústav. Študovali na ňom aj význační slovenskí národovci a spisovatelia ako Martin Kukučín, Jozef Gregor Tajovský, Anton Bielek a iní. Mestečko bolo rodiskom vynačného slovenského hudobného skladateľa, národného umelca Alexandra Moyzesas.

ZNAMENIE ZVIERATNÍKA KOZOROŽCA

Charakteristickou vlastnosťou týchto ľudí je rádost zo samoty. V samotách sa cítia dobre, nikdy sú nenudia, vždy sa voláčim zamestnávajú, neznašajú nečinnosť. Iní ľudia, keď sú namrzení, hľadajú spoľahlivosť, varuchy, zábavu, aby zabudli na všetko, čo ich trápi. Ale oni vyhľadávajú pravé samotu. Preto ich často pokladáme za žiadákov.

V živote sú praktickí, šetrní a nenároční. Zíjú viac pre povinnosti ako pre zábavy.

Zväčša sú pokojní, nezvyčajne sa rozrušovať. Al-

tor pod Znievom, ma bonatú historiu. Od 1113 sa spomína v listinách ako majetok zo borských benediktínov, v ktorých rukach ostala asi do tatarského vpádu. V polovici 13. storočia preša do majetku premonštrátov, ktorým Béla IV. krátko predtým založil v obci kláštor. Vtedy bola povyšená na poddanské mestečko s pravom na trhy. Malo to veľký význam, keďže v stredoveku viedla tadiaľ obchodná cesta z Podunajská cez Hornú Nitru do Turca a ďalej cez Oravu do Poľska. Obyvateelia mestečka okrem polnohospodárstva sa zaoberali už od r. 1556 pa- diernictvom a boli svetoznámymi olejkármami. So svojimi všeľjakými liekmi, mastickami a iným podomovým obchodom, najmä textilom, pochodovali skoro celú Európu, hľavne

skom hrade viaj našej žachanej sestre IV. a z vďačnosti o pár rokov neskôr dal postavíť hradom kláštor. Povest o tom ho vori takto:

Pri rieke Syave utichlo riencanie zbraní ale tým viac sa ozývali výkriky taárskych hord, ktorí zvíťazili nad vojskom Bélu IV. Panovníkovi, ktorý podľahol presile, sa len náhodou podarilo utiecť z bojiska a ukryť sa na neďalekom Znievskom hrade, kde našiel pomoc a útočište.

Smiotok zaťahol na celý kraj. Ale vodec Tatárov sa neteší z víťazstva nad kráľovskými vojskami. Chumurne hľadí pred sebou čosi ho trápi... Chcel by vidieť pred sebou samého panovníka klačaceho na kolenáčoch a dokoreného. Preto rozkázal tatárskym vojskám zaútočiť na Zniev.

— Vtáčik je už v kľetke. Odtiaľ nám ta

Utoky sa stále opakovali, ale obranci sa nechceli poddat. Aj ženy sa chytili obrany. Kotlami vriacej vody a horúcej smoly pomáhali v obrane hradným bojovníkom.

Ale Béla IV. bol smutný a zamyslený. Už dva dni nebolo jedla, ako sa to len skončí?... Naraz dvere komnaty sa otvorili a dnu vstúpil starý sedliak dobráckych očí. Kráľ myšiel, že sa mu to len zdá, lebo sedliak vliekol za sebou dva zaklaté prasce a kôs plny rakov. Uveril svojim očiam až vtedy, keď sedliak k nemu prehovoril:

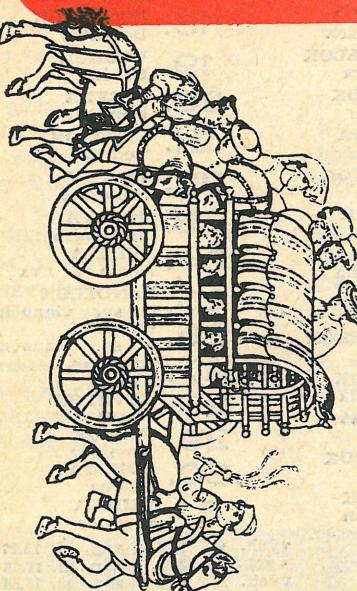
— Mochn pane, ja nie som z hradu, ale podarilo sa mi tu dostať tajnom chodbou a priniesť to, čo mi moja chudobá dovoľovala, lebo viem, že na hrade je hlad.

ZIERATNÍKA KOZOROŽCA

Královi sa oči začalo dýkať, ale po chvíli sa uklidnil. Štvrtá hodina však bolo už zase svedomie, že kráľovské myšlienky, sa opäť ozvali: Viem pane, že týmto nechceme vyhľadovať vojsko. Mám však myšlienku. Jedno prasiatko zjeme a druhé hodime z hradu medzi Tatárov, ktorí si budú myšľať, že na hrade je ešte dosťatok potravy a spod hradu odídu.

Béla IV. uznal, že sedlakov návrh stojí za pokus, a urobil ako mu sedlak radil. Na druhú hodinu však bolo už zase svedomie, že kráľovské myšlienky, sa opäť ozvali: Viem pane, že týmto nechceme vyhľadovať vojsko. Mám však myšlienku. Jedno prasiatko zjeme a druhé hodime z hradu medzi Tatárov, ktorí si budú myšľať, že na hrade je ešte dosťatok potravy a spod hradu odídu.

卷之三

MÙDRÝ SEDLIAK

Na hrade nastala veľká radost. Znova všetko ozlo. Hradné brány sa opäť otvorili a z okolia dovozali zásoby potravín. Na druhý deň po ústupe Tatarov, hradní usporiadali veľkú hostinu, počas ktorej kráľ dal za volaf mudiého sedliaka a štredo ho obdaril Zmenil aj jeho meno — podľa koša s rakmi — na Rakovský. Od tej chvíle sa meno sedliaka stalo slávne ako meno muža, ktorý svojim rozumom pokonal Tatárov.

A.A

NA ZAHNANIE DNEJ

Naša tradičná astrologia

Charakteristickou vlast-

Výchova dětí narode-

Výchova detí narodených v tomto znamení je dosť ťažká. Nikdy ich totiž dosť dobre nepoznáme, lebo sú uzavreté a ťažko sa k nim možno priblížiť. Ak chceme, aby nám verovali, musíme k nim byť veľmi dobrí. Ale aj pri všetkej našej láskavosti zostávajú nesmelé a hanblitve. Svoju lásku ne-dokážu prejavíť, lebo sa boja, že by ich niekto mohol vysníat alebo dokonca odmietnuť. Najlepšie je správať sa k nim prirode-ne a srdcne. Zdá sa, že toto je najvhodnejšia cesta, ako ich odvynúť od hanbilnosti. Tieto deti sú najradšej hrajú nepozorované, bez svedkov. Z tejto hry v samotе majú skutočný počítok. Napriek tomu, že sú vydrižané celé hodiny rozprávať svojou bábikou.

Vetím sa tešia, ak sú môžu začať čím skôr učiť. Sú bystré a vniemavé, učenie im robi radosť a nikdy ich nezaťahuje. Radivo riešia ľahké úlohy. Ak ich uspešne vyriešia, zmočené je sa ich pocit šťastia. Na svoje zdravie musia byť veľmi opatrné. Rýchlo prechladnú. V deistve sú trochu slabé, hocí to často ani nepoznáme.

Ludí narodených v znamení Kozorožca možno využiť v povolaniah, kde záleží na presnosti. Sú veľmi pracovití, usilovní a spoloahliví.

Ako lekári sú svedomitosť a opatrnosť. Bývajú z nich dobrí bádatelia a učenci. Hodia sa aj na štúdium cudzích jazykov. Môžu z nich byť aj dobrí dozorcovia alebo majú zmysel pre poslanní, riadok a sú prísní k podriadeným. Ale súčasne sú aj dobroti a väzni. Ich svedomitosť a poriadku milivosť uznáva každý, v tomto smere sú dobrým príkladom. Niektorí ludia narodení v tomto znamení sú volia poštmurnejšie povolania, stávajú sa hrobáčmi, kostolníci, alebo dozorcami vo väzniciach.

Čtosi sú väčšinou iba mladostí. Trpia na infekcie a časte prechladnutia. Ale s príhľadajúcimi rokmi zmiznú, ich telo zosilne a stane sa odolnejším. Zverajú sa dožíju vysokého veku. Niektorí trpia a i očorenia silznic. Cítia sa na oblast kolenní trápia ich zápaly kŕbov. starobe sa im zhorsú sluch.